

**LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112
2, 3, 12, 13, 25, 26, 32, 33, 38, 39, 40¹, 87, 88, 99, 104², 126, 139, 140, 164 STRAIPSNIŲ,
PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 61³ STRAIPSNIU ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112
2, 40¹, 81 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO
61³ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-761 PAVADINIMO, 3 IR 5 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR 2 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSO 12, 29, 208, 210, 211, 426, 450, 589, 611 STRAIPSNIŲ, PRIEDO PAKEITIMO IR
KODEKSO PAPILDYMO 188³ IR 217² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-751
123 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGAUS
EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS ĮSTATYMO NR. VIII-2043 2 IR 13 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖKŪROS PAGRINDŲ
ĮSTATYMO NR. XI-2220 20 IR 24⁴ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS LAIKINOJO SOCIALINIO MOKESČIO ĮSTATYMO NR. X-231
PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PELNO
MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-675 31 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS KELIŲ TRANSPORTO KODEKSO 18¹ STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslas ir uždaviniai

1.1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys.

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 2, 3, 12, 13, 25, 26, 32, 33, 38, 39, 40¹, 87, 88, 99, 104², 126, 139, 140 ir 164 straipsnių pakeitimo, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 61³ straipsniu įstatymo projektas (toliau – Projektas), Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 2, 40¹, 81 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 61³ straipsniu įstatymo Nr. XIV-761 pavadinimo, 3 ir 5 straipsnių pakeitimo ir 2 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 123 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PVMĮ projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 12, 29, 208, 210, 211, 426, 450, 589, 611 straipsnių pakeitimo, priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 217² ir 188³ straipsniais įstatymo projektas (toliau – ANK projektas), Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SEAKĮ projektas), Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 20 ir 24⁴ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – TPĮ projektas), Lietuvos Respublikos laikinojo socialinio mokesčio įstatymo Nr. X-231 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas (toliau – LSMĮ projektas), Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 31 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 18¹ straipsnio pakeitimo projektas (toliau – KTK projektas) (toliau kartu – įstatymų projektai) parengti siekiant perkelti 2021 m. kovo 22 d. Tarybos direktyvą (ES) 2021/514, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje (toliau – Direktyva (ES) 2021/514), į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę, taip pat įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės programos planas), ir Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksmų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 1K-317 „Dėl Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių

veiksmų plano patvirtinimo“ (toliau – Šešėlinę ekonomiką mažinančių veiksmų planas), priemonės bei Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ 6 komponento „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ 7 reformą „Mokestinių prievolių vykdymo gerinimas“, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. gegužės 13 d. nutarimo Nr. KT67-N6/2021 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatų, susijusių su mokesčių teisinio reguliavimo pakeitimais, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (toliau – LRKT nutarimas) sprendimus ir atsižvelgiant į nustatytas aktualias teorinio ir praktinio pobūdžio problemas mokesčių administravimo srityje ir poreikį šias problemas spręsti keičiant Lietuvos Respublikos įstatymus.

Dėl Projekto nuostatų, susijusių su platformų operatorių pareigomis, pažymėtina, kad sąžiningas, veiksmingas ir tvarus apmokestinimas yra svarbus siekiant, kad Europos Sąjungos valstybės narės gautų mokestinių pajamų. Todėl 2020 m. liepos 15 d. Europos Komisija priėmė naują mokesčių teisės aktų paketą – Europos Sąjungos ekonomikos atsigavimą remiančių sąžiningo ir paprasto apmokestinimo dokumentų rinkinį. Šiuo dokumentų rinkiniu stiprinama kova su piktnaudžiavimu mokesčiais, padedama mokesčių administracijoms neatsilikti nuo nuolat kintančios ekonomikos ir mažinama administracinė našta asmenims ir įmonėms. Mokesčių teisės aktų rinkinį sudarė 3 atskiros, tačiau viena kitą papildančios iniciatyvos, tarp kurių – pasiūlymas peržiūrėti 2011 m. vasario 15 d. Tarybos direktyvą 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje.

Projektas parengtas siekiant užtikrinti Direktyvos (ES) 2021/514 perkėlimą į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę, nustatant skaitmeninių platformų operatoriams pareigą teikti Valstybinei mokesčių inspekcijai (toliau – VMI) informaciją apie pardavėjus, gaunančius pajamų iš veiklos, kurią vykdyti buvo sudarytos sąlygos platformoje.

Plečiantis ekonomikos skaitmeninimui dėl skaitmeninių platformų pobūdžio ir lankstumo mokesčių administratorius gali neturėti informacijos apie per platformas veikiančius asmenis ir apie jų pajamas, gaunamas iš tarpininkaujant skaitmeninėms platformoms vykdomos veiklos. Projektu, visų pirma, sprendžiama ribotos informacijos apie per skaitmenines platformas uždirbtus pinigus teikimo mokesčių administratoriui problema. Informacijos trūkumas mokesčių administratoriui nesudaro sąlygų užtikrinti lygiaverčio mokestinių prievolių vykdymo, o tai kuria palankesnes sąlygas per platformas veikiantiems asmenims nei kitiems asmenims, kurie nevykdo veiklos naudodamiesi skaitmeninėmis platformomis.

Ši problema tampa dar aktualesnė dėl skaitmeninių platformų tarpvalstybinio pobūdžio, nes pajamų gaunama ir per kitose valstybėse įsteigtas skaitmenines platformas. Kai pajamų srautai eina per kitose jurisdikcijose įsteigtas skaitmenines platformas, Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administratoriai dėl teisinių apribojimų ne visada gali keistis duomenimis arba gauti prieigą prie kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje veikiančio platformų operatoriaus turimų duomenų. Europos Sąjungos valstybėms narėms pradėjus taikyti Direktyvos (ES) 2021/514 nuostatas bus užtikrinta, kad visoje vidaus rinkoje taikomi standartizuoti informacijos teikimo reikalavimai ir automatiniu būdu keičiamasi informacija apie skaitmeninių platformų pardavėjų pajamas. Tai ne tik leis mokesčių administratoriams nustatyti situacijas, kai turėtų būti mokamas mokestis, bet ir sumažins platformų operatoriams tenkančią administracinę naštą. Sukuriant sąlygas mokesčių administratoriui gauti informaciją apie per platformas veikiančius asmenis ir jų gaunamas pajamas ir ja dalytis, užtikrinamos vienodos veikimo sąlygos ir tai, kad kiekvienas moka jam priklausančių mokesčių dalį. Platformų operatorių patiriamos administracinės ir reikalavimų laikymosi išlaidos taip pat turėtų būti mažesnės nei laikantis skirtingų nacionalinių ataskaitų teikimo reikalavimų. Atsižvelgdama į tai, kad mokesčių administratoriai visame pasaulyje susiduria su iššūkiais, susijusiais su nuolat augančia skaitmeninių platformų ekonomika, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (toliau – EBPO) parengė Platformų operatorių informacijos teikimo pavyzdines taisykles pardavėjų, veikiančių dalijimosi ir trumpų projektų ekonomikoje, atžvilgiu (toliau – pavyzdinės taisyklės). Direktyvoje (ES) 2021/514 pateiktos

platformų operatorių duomenų teikimo taisyklės remiasi EBPO rengtomis pavyzdinėmis taisyklėmis. Tad šios direktyvos nuostatas perkėlus į nacionalinę teisę būtų įgyvendintos tiek Europos Sąjungos teisės aktuose įtvirtintos taisyklės, tiek EBPO parengtos pavyzdinės taisyklės, kas leistų Lietuvai prisijungus prie atitinkamų tarptautinių sutarčių gauti informaciją apie mokesčių mokėtojus iš nacionalinių platformų operatorių ir Europos Sąjungos valstybėse narėse veikiančių platformų operatorių, taip pat mokesčių administratoriui būtų prieinama informacija ir apie pardavėjus, veikiančius platformose už Europos Sąjungos ribų.

Projektas parengtas siekiant įgyvendinti Direktyvos (ES) 2021/514 nuostatas, todėl Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas (toliau – MAĮ) turi būti papildytas nuostatomis dėl platformų operatorių atliekamo informacijos apie platformoje veikiančius ir ją naudojančius pardavėjus kaupimo ir tikrinimo, taip pat dėl šios informacijos pateikimo mokesčių administratoriui bei kitų su šios informacijos teikimu susijusių procedūrų.

Atkreiptinas dėmesys, kad Projektu įgyvendinama Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, X prioriteto 10.3 krypties 10.3.3 darbo priemonė „Parengti ir priimti Mokesčių administravimo įstatymo pataisas ir numatyti duomenų iš skaitmeninių prekybos ir paslaugų teikimo platformų bei mokėjimo tarpininkų gavimą, kartu įgyvendinti ES teisės aktų nuostatas“. Projektas susijęs ir su Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ 6 komponento „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ 7 reformos „Mokestinių prievolių vykdymo gerinimas“ įgyvendinimu. Projektu taip pat įgyvendinama Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksmų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 1K-317 „Dėl Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksmų plano patvirtinimo“, priemonė – sudaryti teisinės prielaidas duomenims iš skaitmeninių prekybos ir paslaugų teikimo platformų gauti.

1.2. Įstatymų projektų tikslai.

Įstatymų projektais siekiama skatinti savanorišką mokesčių mokėjimą, užtikrinant tinkamą mokesčių mokėtojų teisių apsaugą ir lygybę, bei užkardyti mokestinius pažeidimus, įtvirtinant proporcingą atsakomybę ir priemones šiems pažeidimams nustatyti.

1.3. Įstatymų projektų uždaviniai:

- aiškiai ir tiksliai nustatyti, kuriems mokesčių įstatymams yra (gali būti) netaikoma privalomo 6 mėnesių mokesčių įstatymų įsigaliojimo taisyklė;
- nustatyti palūkanų ir delspinigių skaičiavimo taisykles;
- užtikrinti tinkamą mokesčių mokėtojų duomenų apsaugą,
- tobulinti asmenų pripažinimo nepatikimais mokesčių mokėtojais kriterijų reguliavimą,
- nustatyti, kaip apskaičiuojamos mokesčių mokėtojo naudai skaičiuotinos palūkanos,
- sudaryti teisinės prielaidas skirti mokesčių įstatymų pažeidimus padariusiems asmenims tinkamai individualizuotas baudas;
- atsisakyti perteklinio reikalavimo kitoms valstybės institucijoms dalyvauti VMI organizuojamuose patikrinimuose keliuose (stabdant transporto priemones ir jas tikrinant, sulaikant ir tikrinant prekes bei jų dokumentus);
- atsisakyti perteklinio reikalavimo centrinio mokesčių administratoriaus teikiamus apibendrintus mokesčių įstatymų paaiškinimus derinti su Lietuvos Respublikos finansų ministerija;
- patikslinti administracinių nusižengimų, priskirtinų Lietuvos Respublikos muitinės kompetencijos sričiai, sudėtis ir sankcijas;
- nustatyti prievolę platformų operatoriams teikti VMI duomenis apie platformose veikiančių ir jas naudojančių pardavėjų pajamas;
- išspręsti teisės technikos klausimus.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė) Mokesčių ir muitų administravimo skyriaus (vedėja Ramunė Fabijonavičiūtė) patarėjas Egidijus Vizgirda (tel. (8 5) 239 0228), patarėja Brigita Bačiulytė (tel. (8 5) 239 0284) ir Valstybės išdo departamento (direktorė Rasa Kavolytė) Skolinimosi ir investavimo skyriaus (vedėja Toma Sasnauskienė) patarėjas Edmundas Kiškis (tel. (8 5) 239 0176).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

3.1. Projektas.

3.1.1. Baudų skyrimo taisyklės.

3.1.1.1. Baudų apskaičiavimo ir skyrimo taisyklės.

Mokesčių įstatymų pažeidimais asmenys gali padaryti didelę žalą valstybei, tačiau tai, kad MAĮ 139 straipsnyje nustatytos nedidelės baudos („nuo 10 iki 50 procentų šios trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda“), o šių baudų amplitudė yra pakankamai siaura, neleidžia asmenims skirti individualizuotų (atitinkančių konkrečias mokesčių įstatymų pažeidimų aplinkybes) baudų.

Paminėtini tokie pat trūkumai ir dėl MAĮ 139 straipsnio 2 dalyje nustatytų didesnių baudų – neleidžiama skirti mokesčių įstatymų pažeidimus padariusiems asmenims individualizuotų baudų: a) siaura skirtinų baudų amplitudė; b) aukšta minimali skirtinos baudos riba (50 procentų priskaičiuotos trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda) įpareigoja skirti didelę baudą ir tais atvejais, kai vertinant padarytą mokesčių įstatymo pažeidimą nustatytos kelios lengvinančios aplinkybės, tačiau nėra nustatyta nė viena sunkinanti aplinkybė; c) baigtinis sąrašas atvejų, kai asmens padaryti mokesčių įstatymų pažeidimai yra laikomi pavojingesniais, neleidžia mokesčių administratoriui skirti asmenims individualizuotų (tarp jų – ir didesnių) baudų, kai padaryti pažeidimai objektyviai yra pavojingesni, tačiau MAĮ 139 straipsnio 2 dalyje tokie mokesčių įstatymų pažeidimai nėra įvardyti tiesiogiai.

Dėl šių priežasčių tikslinga MAĮ 139 straipsnyje įteisinti platesnę, universalią, asmenims skirtinų baudų amplitudę ir didesnes skirtinas maksimalias baudas, kas mokesčių administratoriui suteiktų teisinius įgaliojimus skirti individualizuotas baudas, kurios būtų proporcingos padarytam mokesčių įstatymų pažeidimui, todėl būtų efektyvesnės mokesčių įstatymų pažeidimų prevencijai.

3.1.1.2. MAĮ nenustatyta, kokios individualios baudos skiriamos tais atvejais, kai už muitų įstatymų pažeidimų padarymą teisiškai yra atsakingi keli asmenys (solidarioji teisinė atsakomybė).

3.1.1.3. Mokesčių administratorius, skirdamas baudą, turi įvertinti, ar asmens veikoje yra lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių. Skirtingai nuo lengvinančių aplinkybių, sunkinančių aplinkybių sąrašas, nustatytas (įteisintas) MAĮ 140 straipsnio 4 dalyje, yra baigtinis.

Aktualu tai, kad: (a) siūlytina MAĮ 139 straipsnyje įteisinti platesnę, universalią, asmenims skirtinų baudų amplitudę ir didesnes asmenims skirtinas maksimalias baudas, kartu naikinant MAĮ 139 straipsnio 2 dalies nuostatas, kad jeigu „trūkstama mokesčio suma priskaičiuojama dėl mokestinio patikrinimo metu nustatytų mokesčių mokėtojo pajamų, kurių gavimo šaltinių mokesčių mokėtojas negali pagrįsti, mokesčių mokėtojui skiriama nuo 50 iki 100 procentų priskaičiuotos trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda“; kartu tikslinga pasiūlyti MAĮ 139 straipsnio 2 dalyje nustatytą kvalifikuotą mokesčių įstatymų pažeidimų sudėtį perkelti į sunkinančių aplinkybių sąrašą; (b) sunkinančių aplinkybių sąrašą tikslinga praplėsti kitomis sunkinančiomis aplinkybėmis, nustatant, kad sunkinančiomis aplinkybėmis laikytini atvejai, kai į apskaitą įtraukti juridinę galią turintys apskaitos dokumentai, kuriuose užfiksuotos operacijos įvyko kitomis, negu nurodyta, sąlygomis; pažeidimas padarytas siekiant gauti mokestinę naudą.

3.1.1.4. MAĮ 139 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „mokesčių mokėtojui, kuriam už to paties mokesčio įstatymo pažeidimą pagal šį Įstatymą per trumpesnę negu šio Įstatymo 68 straipsnyje numatytasis atitinkamą mokesčių apskaičiavimo ir perskaičiavimo senaties terminą jau buvo paskirta bauda, apskaičiuota bauda didinama dvigubai“. Baudos už pridėtinės

vertės mokesčio (toliau – PVM) apskaičiavimo ar mokėjimo tvarkos pažeidimus nustatytos Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo (toliau – PVMĮ) 123 straipsnyje, tačiau PVMĮ nenustatyta, kad už pakartotinai padarytą PVM apskaičiavimo ar mokėjimo tvarkos pažeidimą asmeniui galėtų būti skiriama dvigubo dydžio bauda. Taigi susidaro situacija, kai asmeniui už pakartotinai padarytus mokesčių įstatymų pažeidimus pagal MAĮ 139 straipsnio 3 dalį skiriama dvigubo dydžio bauda, nes asmuo nubaudžiamas pagal MAĮ, tačiau dvigubo dydžio bauda negali būti paskirta, jeigu asmuo pakartotinai padaro PVM mokėjimo tvarkos pažeidimą, nes šiuo atveju asmuo baudžiamas ne pagal MAĮ 139 straipsnio 3 dalį, bet pagal PVMĮ 123 straipsnio nuostatas, kuriose dvigubo dydžio baudos skyrimas nenustatytas.

3.1.2. Transporto priemonių stabdymas.

MAĮ 33 straipsnio 12 punkte nustatyta, kad VMI pareigūnai turi teisę, kai kyla įtarimas, kad pažeidžiami teisės aktai, stabdyti transporto priemones, jas tikrinti; sulaikyti ir tikrinti prekes bei jų dokumentus, tačiau VMI tai gali daryti tik kartu su kitų institucijų pareigūnais, bet ne savarankiškai.

3.1.3. Asmens duomenų apsauga.

Atsižvelgiant į Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės reikalavimus (žr. Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą), MAĮ nepakankamai tiksliai reglamentuojami fizinių asmenų asmens duomenų apsaugos klausimai.

3.1.4. Mokesčių administratoriaus teisiniai įgaliojimai.

MAĮ apibrėžti mokesčių administratoriaus įgaliojimai, tačiau jie turėtų būti tikslinami, atsižvelgiant į praktikoje išryškėjusias problemas, taip pat teisinio aiškumo sumetimais:

a) MAĮ 39 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad informacija apie mokesčių mokėtoją gali būti pateikta užsienio valstybių mokesčių administracijoms, kurios gali gauti iš mokesčių administratoriaus informaciją apie mokesčių mokėtoją, kai informacijos teikimas numatytas tarptautinėse sutartyse, mokesčių administratoriaus ir užsienio valstybių mokesčių administracijų sudarytuose susitarimuose (pavyzdžiui, Dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyje, Konvencijoje dėl savitarpio administracinės pagalbos mokesčių srityje).

Užsienio valstybių mokesčių administracijos pateiktą informaciją apie mokesčių mokėtoją naudoja apmokestinimui ir teisės pažeidimų mokesčių srityje tyrimui, tačiau, vadovaujantis tarptautiniais teisės aktais, informacija gali būti naudojama ir kitais tikslais, jeigu gaunamas informaciją pateikusių šalies kompetentingos institucijos leidimas. Taigi, siekiant teisinio aiškumo ir tarptautinių sutarčių nuostatų perkėlimo, siūloma keisti MAĮ 39 straipsnį, papildant jį nuostata, kad mokesčių administratorius gali duoti rašytinį leidimą užsienio kompetentingoms institucijoms perduotą informaciją panaudoti šių subjektų funkcijoms atlikti.

b) MAĮ 33 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad mokesčių administratorius, atlikdamas jam pavestas funkcijas, turi teisę gauti iš asmenų, tarp jų iš kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų, funkcijoms atlikti reikiamus duomenis ir dokumentų nuorašus, kompiuterinių laikmenų duomenis apie asmens, įskaitant naudos gavėją, turtą, pajamas, išlaidas ir veiklą, naudotis savo ir kitų juridinių asmenų valdomų ar tvarkomų registru, duomenų bazių informacija. Tačiau praktikoje kyla diskusijų dėl to, kada, kokiomis apimtimis mokesčių administratorius turi teisę gauti aktualią informaciją iš Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro. Taigi tikslinga MAĮ papildyti nuostatomis, kad mokesčių administratorius mokesčių administravimo tikslais turi teisę gauti informaciją ir iš Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro. Mokesčių administratorius turės užtikrinti, kad jo prašoma ir iš Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro gauta informacija, susijusi su fizinių asmenų duomenimis, būtina konkrečiai asmens duomenų tvarkymo operacijai.

3.1.5. Minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai.

MAĮ 40¹ straipsnyje nustatyti atvejai, kada asmuo, padaręs teisės pažeidimus, laikytinas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų. Teisės normos teorinio vertinimo ir praktinio taikymo metu buvo nustatyta tam tikrų šių MAĮ nuostatų netikslumų ir trūkumų:

a) Asmuo skirtingą laikotarpį laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, priklausomai nuo to, kokia forma jis veikia (kaip juridinis asmuo; individualia

veikla užsiimantis fizinis asmuo ar fizinis asmuo) ir pagal kurio Lietuvos Respublikos įstatymo (Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo ar Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK)) nuostatas yra baudžiamas. Jeigu asmuo veikia kaip juridinis asmuo ar individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo ir yra baudžiamas pagal Užimtumo įstatymą, neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų jis laikomas 3 metus (MAĮ 40¹ straipsnio 1 dalies 2 punktas); jeigu asmuo veikia kaip fizinis asmuo ir yra baudžiamas pagal ANK 95 straipsnį, neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų jis laikomas vienus metus (MAĮ 40¹ straipsnio 1 dalies 4 punktas). Skirtingas teisinis reguliavimas neleidžia užtikrinti asmenų lygybės principo, todėl turi būti pakeistas.

b) Vertinant MAĮ 40¹ straipsnio nuostatas, galima manyti, kad jos turėtų būti taikomos visiems asmenims, išvardytiems MAĮ 40¹ straipsnyje, tačiau, atsižvelgiant į MAĮ 40¹ straipsnio priėmimo aplinkybes ir tikslą (siektą diferencijuoti mokesčių mokėtojus pagal tai, kaip jie vykdo teises (mokestines) prievoles, ir nustatyti šiems asmenims skirtingą teisinį, finansinį ir ekonominį, socialinį ir psichologinį teisinį režimą), akivaizdu, kad šios MAĮ 40¹ straipsnio nuostatos neturėtų būti taikomos viešosioms institucijoms. Dėl šios priežasties MAĮ 40¹ straipsnyje tikslinga nustatyti, kad MAĮ 40¹ straipsnio nuostatos neturi būti taikomos „asmenims, nurodytiems Pelno mokesčio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje“, t. y. biudžetinėms įstaigoms, Lietuvos bankui, valstybei ir savivaldybėms, valstybės ir savivaldybių institucijoms, įstaigoms, tarnyboms ar organizacijoms, valstybės įmonei „Indėlių ir investicijų draudimas“; Europos ekonominių interesų grupėms.

3.1.6. Administruojamų mokesčių sąrašas.

MAĮ 13 straipsnio („Mokesčiai“) 14 ir 26 punktuose nurodyta, kad MAĮ, be kitų dalykų, administruojamos įmokos į Garantinį fondą ir socialinis mokestis.

Socialinis mokestis buvo nustatytas Lietuvos Respublikos laikinojo socialinio mokesčio įstatymu, įsigaliojusiu 2006 m. sausio 1 d. Šio įstatymo 12 straipsnyje nustatyta, kad „įstatymas įsigalioja nuo 2006 m. sausio 1 d. ir taikomas apskaičiuojant mokestį už 2006 metais ir 2007 metais prasidėjusius mokestinius laikotarpius“, o „mokestį už 2007 metus mokesčio mokėtojai turi deklaruoti ir sumokėti į biudžetą ne vėliau kaip per devynis mėnesius po 2007 metų mokestinio laikotarpio pabaigos“. Taigi Laikinojo socialinio mokesčio įstatymas taikytas tik apskaičiuojant socialinį mokestį už 2006 ir 2007 metų mokestinius laikotarpius ir šiuo metu šio mokesčio nebėra.

2016 m. rugsėjo 14 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimto Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo, kuris įsigaliojo 2017 m. sausio 1 d., 2 straipsnio 5 dalyje, 4 ir 13 straipsniuose nustatyta, kad Garantinį fondą, Ilgalaikio darbo išmokų fondą ir darbdavių mokamas šiame įstatyme nustatytas įmokas administruoja Valstybinio socialinio draudimo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir kitos Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos. Šio įstatymo 23 straipsniu pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos garantinio fondo įstatymas, kurio 3 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad įmokos į Garantinį fondą administruojamos pagal MAĮ.

Sistemiškai vertinant Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatas, MAĮ 13 straipsnio nuostata, kad pagal MAĮ administruojamos įmokos į Garantinį fondą (MAĮ 13 straipsnio 14 punktas) ir socialinis mokestis (MAĮ 13 straipsnio 26 punktas), yra *netikslūs* ir nereiškia (nėra pagrindo teigti), kad teisiniu požiūriu įmokos į Garantinį fondą ir socialinis mokestis turi būti administruojami pagal MAĮ, todėl tikslinga pripažinti netekusiais galios MAĮ 13 straipsnio 14 ir 26 punktus.

3.1.7. Mokesčių įstatymų komentarų privalomas derinimas su Finansų ministerija. MAĮ nustatyta pareiga VMI, Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai paaiškinimus derinti su Finansų ministerija. Atsižvelgiant į tai, kad po Nepriklausomybės paskelbimo sukurta mokesčių sistema ir jos taikymo praktika jau susiformavo, mokesčių administratoriai įgijo aukštą įstatymų suvokimo kompetenciją, nebėra poreikio mokesčių įstatymų komentarus privalomai derinti su Finansų ministerija (tai galėtų būti daroma tik išimtiniais atvejais).

3.1.8. Mokesčių įstatymų įsigaliojimo terminai.

MAĮ 3 straipsnyje nustatyta, kad „Lietuvos Respublikos Seimas turi užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naują mokestį, naują mokesčio tarifą, mokesčio lengvatą, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, įsigaliotų ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo jų paskelbimo dienos“; ši nuostata „netaikoma su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu susijusiems Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų pakeitimams, teisės aktams, kurie derinami su Europos Sąjungos teisės aktų nuostatomis, Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymams, reikalingiems susidarius išskirtinėms aplinkybėms, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme, taip pat kai šie įstatymai reikalingi nepaprastosios padėties įvedimo tikslams pasiekti ar valstybės gynybai, kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms mobilizacijos ar karo padėties metu atlikti.“

TPĮ 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naujus mokesčius, naujus mokesčio tarifus, mokesčio lengvatas, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, įsigalioja ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo oficialaus paskelbimo dienos. Ši nuostata netaikoma su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu susijusiems Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų pakeitimo (papildymo) įstatymams, teisės aktams, kuriais Lietuvos nacionalinė teisė derinama su Europos Sąjungos teise, taip pat Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymams, reikalingiems susidarius išskirtinėms aplinkybėms, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme.“

LRKT nutarime, be kita ko, pripažinta, kad TPĮ 20 straipsnio 3 dalies nuostata „su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu susijusiems Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų pakeitimo (papildymo) įstatymams“ prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 70 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, atsakingo valdymo principams; MAĮ 3 straipsnio 4 dalies nuostata „su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu susijusiems Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų pakeitimams“ prieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 70 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, atsakingo valdymo principams. Įgyvendinant šiuos LRKT nutarimo sprendimus, atitinkamai turi būti keičiamos aktualios MAĮ ir TPĮ nuostatos.

Kaip minėta anksčiau, MAĮ 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Lietuvos Respublikos Seimas turi užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naują mokestį, naują mokesčio tarifą, mokesčio lengvatą, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, įsigaliotų ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo jų paskelbimo dienos“, tačiau trūksta aiškumo ir tikslumo dėl to, kokie mokesčių įstatymai nepatenka į MAĮ 3 straipsnio 4 dalyje numatytą išimtį, kada galima nesilaikyti privalomo 6 mėnesių mokesčių įstatymo įsigaliojimo taisyklės (tikslinga pateikti konkrečius tokių mokesčių įstatymų pavyzdžius). Nurodant MAĮ 3 straipsnio 4 dalyje numatytas išimtis, tikslinga nustatyti, kad galima nesilaikyti privalomo 6 mėnesių mokesčių įstatymo įsigaliojimo taisyklės, „mokesčių įstatymams, iš esmės nekeičiantiems apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarkos ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo principų, įskaitant mokesčių įstatymus, priimamus atsižvelgiant į Vyriausybės nustatomus dydžius, kuriuos Vyriausybei pavedama nustatyti įstatymais.“

Siūloma nurodyti šiuos mokesčių įstatymų pavyzdžius:

a) mokesčių įstatymai, kurie neturi esminio poveikio galiojančiam teisiniam reglamentavimui ir asmenų praktinei veiklai, pavyzdžiui, kai iš dalies keičiamos (tikslinamos) apmokestinimo tam tikru mokesčiu procedūros (tvarka), tačiau nekeičiami apmokestinimo šiuo mokesčiu teisinio reglamentavimo ir (ar) taikymo principai, nurodyti MAĮ 6–10 straipsniuose.

Taigi privalomas 6 mėnesių mokesčių įstatymų įsigaliojimo terminas turės būti taikomas, kai: 1) mokesčių įstatymais iš esmės keičiamos apmokestinimo tam tikru mokesčiu procedūros (tvarka) arba 2) keičiami teisinio reglamentavimo ir (ar) taikymo principai, nurodyti MAĮ 6–10 straipsniuose.

Kai mokesčių įstatymais atliekami mišrūs pakeitimai (pavyzdžiui, tik iš dalies keičiamos (tikslinamos) apmokestinimo tam tikru mokesčiu procedūros (tvarka), tačiau kartu keičiami apmokestinimo šiuo mokesčiu teisinio reglamentavimo ir (ar) taikymo principai, nurodyti MAĮ 6–10 straipsniuose), atskiros šių mokesčių įstatymų nuostatos dėl jų įsigaliojimo turės būti vertinamos individualiai ir turės būti laikomasi šių taisyklių: mokesčių įstatymų nuostatoms, keičiančioms apmokestinimo šiuo mokesčiu teisinio reglamentavimo ir (ar) taikymo principus, turės būti taikomas privalomas 6 mėnesių mokesčių įstatymų įsigaliojimo terminas; mokesčių įstatymų nuostatoms, kuriomis tik iš dalies keičiamos (tikslinamos) apmokestinimo tam tikru mokesčiu procedūros (tvarka), privalomas 6 mėnesių mokesčių įstatymų įsigaliojimo terminas galės būti netaikomas (jeigu jos nėra tiesiogiai susijusios su tais pačiais mokesčių įstatymais keičiamais apmokestinimo šiuo mokesčiu teisinio reglamentavimo ir (ar) taikymo principais);

b) mokesčių įstatymai, kuriais atliekami pakartotiniai (sisteminiai), formalūs (techniniai), visuomenei seniai žinomi pakeitimai, kurių įsigaliojimo atidėjimas 6 mėnesiams neturi jokios ypatingos logikos (pvz., Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme numatyta neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – NPD) formulė, kurios viena iš dedamųjų dalių yra minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydis. Reguliariai Vyriausybės sprendimu keičiant MMA dydį (sprendimai dažnai priimami likus mažiau nei 6 mėnesiams iki įsigaliojimo pradžios) ir siekiant užtikrinti, kad, įsigaliojus naujam MMA dydžiui, NPD formulėje nesusidarytų netolygios NPD formulės lūžio taškas, būtini techniniai NPD formulės tikslinimai. Nepakeitus formulės, nors tam tikrų asmenų bruto atlyginimas padidėtų, jų pajamos į rankas sumažėtų arba nepasikeistų);

c) mokesčių įstatymai, kuriais tobulinama teisės technika;

d) kiti mokesčių įstatymai.

Pateikti baigtinio mokesčių įstatymų pavyzdžių sąrašo netikslinga, nes MAĮ 3 straipsnio 3 dalyje jau pateiktas aiškiai nustatytas baigtinis sąrašas atvejų, kai turi būti laikomasi privalomo 6 mėnesių mokesčių įstatymų įsigaliojimo taisyklių, todėl visi kiti atvejai nepatenka į šį sąrašą ir teisinio aiškumo ir tikslumo tikslais pakanka tik pateikti pavyzdžius, tačiau ne baigtinį sąrašą.

3.1.9. Teisinė atsakomybė už pakartotinai padarytus mokesčių įstatymų pažeidimus.

MAĮ 139 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad asmeniui, kuriam už to paties mokesčio įstatymo pažeidimą per atitinkamą terminą buvo paskirta bauda, apskaičiuota bauda didinama dvigubai.

Sugriežtinta atsakomybė už pakartotinai daromus teisės pažeidimus – viena iš efektyviausių priemonių kovoje su neteisėta veikla. Tuo tarpu VMI veikloje pastaruoju metu nė vienas mokesčių mokėtojas nebuvo nubaustas už pakartotinai padarytus mokesčių įstatymų pažeidimus, nes, pirma, VMI, siekdama be svarbių priežasčių netrukdyti mokesčių mokėtojų veiklos, retai tikrina asmenis (MAĮ 32 straipsnyje nustatyta, kad VMI, atlikdama pavestas funkcijas, privalo „stengtis kuo mažiau trikdyti mokesčių mokėtojo veiklą“; MAĮ 118 straipsnyje nustatyti teisiniai apribojimai mokesčių administratoriaus vykdomiems mokesčių mokėtojų patikrinimams); antra, VMI atlikus kontrolės veiksmus ir konstatavus pakartotinai padarytus mokesčių įstatymų pažeidimus, mokesčių mokėtojas VMI sprendimus apskundžia, tokiu būdu inicijuojamos ginčų nagrinėjimo procedūros, kurios tęsiasi virš metų, todėl praleidžiamas MAĮ 68 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas („einamieji ir treji praėję kalendoriniai metai“) ir mokesčių mokėtojui teisiškai nebegali būti skirta padidinta bauda už pakartotinai padarytą mokesčių įstatymų pažeidimą.

MAĮ 68 straipsnyje nustatytas ir pailgintas mokesčių apskaičiavimo (perskaičiavimo) senaties terminas (žr. MAĮ 68 straipsnio 4 dalį), kai, esant įstatyminiams pagrindams, mokestis gali būti apskaičiuojamas (perskaičiuojamas) „už einamuosius ir penkerius praėjusius kalendorinius metus“. Siekiant griežtesnės atsakomybės už pakartotinai padarytus mokesčių įstatymų pažeidimus, siūloma nustatyti pailgintą (5 metų) terminą.

3.1.10. Palūkanų ir delspinigių reglamentavimas.

Palūkanų teisinis reglamentavimas MAĮ:

a) MAĮ 87 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad „mokesčių administratorius, per šio straipsnio 7 dalyje nurodytą terminą negrąžinęs mokesčio permokos sumos, mokesčių mokėtojo naudai skaičiuoja palūkanas, kurių dydis lygus praėjusio kalendorinio ketvirčio aukciono būdu išleistų Lietuvos Respublikos valstybės išdo vekselių metinės palūkanų normos svertinio vidurkio dydžiui, iki ši mokesčio permoka bus mokesčių mokėtojui grąžinta“;

b) MAĮ 88 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad „už suteiktą mokestinę paskolą mokamos palūkanos, kurių dydį nustato finansų ministras, atsižvelgdamas į praėjusio kalendorinio ketvirčio aukciono būdu išleistų Lietuvos Respublikos valstybės išdo vekselių metinės palūkanų normos svertinį vidurkį. Jeigu kitas palūkanų dydis nenustatytas, taikomas paskutinis finansų ministro nustatytas palūkanų dydis. Mokesčių mokėtojui laiku nesumokėjus įmokų pagal mokestinės paskolos sutartimi patvirtintą mokėjimo grafiką, skaičiuojamos padidintos palūkanos, o nesumokėjus palūkanų pagal mokestinės paskolos sutartį – palūkanų delspinigiai. Padidintos palūkanos ir palūkanų delspinigiai skaičiuojami iki tos dienos, kol atitinkamos sumos yra sumokamos (įskaitytos). Padidintų palūkanų ir palūkanų delspinigių dydis yra lygus delspinigių už laiku nesumokėtą mokestį dydžiui.“

Delspinigių teisinis reglamentavimas MAĮ:

a) delspinigiai laikomi vienu iš mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdų (MAĮ 95 straipsnio 1 dalies 1 punktą);

b) MAĮ 96 straipsnyje nustatyti delspinigių skaičiavimo atvejai;

c) MAĮ 99 straipsnyje nustatyta, kad „delspinigių dydį ir jo apskaičiavimo tvarką nustato finansų ministras, atsižvelgdamas į praėjusio kalendorinio ketvirčio aukciono būdu išleistų Lietuvos Respublikos valstybės išdo vekselių metinės palūkanų normos svertinį vidurkį. Delspinigių dydis nustatomas minėtąją palūkanų normą padidinus 10 procentinių punktų. Jeigu kitas delspinigių dydis nenustatytas, taikomas paskutinis finansų ministro nustatytas delspinigių dydis.“

Problematika.

Atsižvelgiant į minėtas MAĮ 87 straipsnio 9 dalies, 88 straipsnio 5 dalies ir 99 straipsnio nuostatas, palūkanų ir delspinigių dydį nustato finansų ministras, *atsižvelgdamas į praėjusio kalendorinio ketvirčio aukciono būdu išleistų Lietuvos Respublikos valstybės išdo vekselių metinės palūkanų normos svertinį vidurkį*. Jeigu kitas palūkanų dydis nenustatytas, taikomas paskutinis finansų ministro nustatytas palūkanų dydis.

Pažymėtina, kad paskutinis valstybės išdo vekselių metinės palūkanų normos svertinis rodiklis buvo paskelbtas 2015 metų I ketvirtį. Kadangi nuo to laiko valstybė nebesiskolina valstybės išdo vekseliais, mokestinių paskolos sutarčių palūkanų, palūkanų, mokamų mokesčių mokėtojui už laiku negrąžintą mokesčio permoką, ir delspinigių dydis nebeatspindi valstybės skolinimosi kainos ir neatitinka situacijos rinkoje. Todėl tikslinga peržiūrėti MAĮ nustatytą teisinį reglamentavimą ir nustatyti tokias palūkanų ir delspinigių apskaičiavimo taisykles, kurios finansiniu ir ekonominiu aspektu labiau atitiktų palūkanų ir delspinigių esmę ir funkcijas, išlaikant principą, kad jų dydžiai turėtų atspindėti valstybės skolinimosi kaštus (už kiek valstybė gali pasiskolinti negautų pajamų sumą).

Taip pat tikslinga MAĮ nustatyti, kad ir mokesčių mokėtojo naudai skaičiuojamos tokio pat dydžio palūkanos, kai mokesčių administratorius laiku negrąžina mokesčių mokėtojui jo mokesčio permokos.

3.1.11. Prievolė platformų operatoriams teikti VMI duomenis apie platformose veikiančių pardavėjų pajamas. MAĮ pareiškia platformų operatoriams kaupti, tikrinti bei pateikti VMI informaciją apie platformoje veikiančius ir ją naudojančius pardavėjus šiuo metu nenustatyta. Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksas įpareigoja keleivių vežimo organizatorius teikti VMI informaciją apie vežėjų gaunamas pajamas ir kitus duomenis. ANK platformų operatoriams taikomų sankcijų už Projekte siūlomų nustatyti prievolių pažeidimus nenumatyta.

3.2. ANK projektas.

3.2.1. ANK projekte siūloma tobulinti administracinės teisės klausimus.

3.2.2. Sankcijos už prekių kilmės taisyklių ir kilmės procedūrų pažeidimus nacionalinėje teisėje nėra nustatytos (įteisintos). ANK projekto parengimą paskatino tai, kad ES lengvatiniuose susitarimuose, kuriuos ES sudarė su ES muitų teritorijai nepriklausančiomis šalimis ar teritorijomis ar jų grupėmis dėl prekių lengvatinės kilmės, nustatyta, kad valstybės narės savo teisės aktuose turi nustatyti už prekių kilmės taisyklių ir kilmės procedūrų pažeidimus asmenims skiriamas sankcijas (pavyzdžiui, ES ir Japonijos ekonominės partnerystės susitarimo 3.26 straipsnis, Kanados ir ES bei jos valstybių narių išsamaus ekonomikos ir prekybos susitarimo Protokolo dėl kilmės taisyklių ir kilmės procedūrų 31 straipsnis, Visos Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių preferencinių kilmės taisyklių regioninės konvencijos I priedėlio 34 straipsnis).

3.2.3. MAĮ 33 straipsnio 12 punkte nustatyta, kad VMI turi teisę „stabdyti transporto priemones, jas tikrinti; sulaikyti ir tikrinti prekes bei jų dokumentus“, tačiau tai gali daryti tik kartu su kitų institucijų pareigūnais, bet ne savarankiškai. Tikslinga, kad VMI pareigūnai įgytą teisę stabdyti transporto priemones ne tik kartu su kitų institucijų pareigūnais, bet ir savarankiškai. Kad asmenys vykdytų VMI pareigūnų reikalavimus, stabdant transporto priemones, tikslinga numatyti administracinę atsakomybę už VMI pareigūnų teisėtų reikalavimų nevykdymą.

3.2.4. ANK 208 straipsnyje „Kontrabanda“ nustatyta, kad administraciniu nusižengimu nėra laikomi atvejai, kai asmuo kontrabanda („nepateikiant jų muitinės kontrolei arba kitaip išvengiant muitinės kontrolės“) per Lietuvos valstybės sieną gabena „kilnojamąsias kultūros vertybes ar antikvarinius daiktus“, kai šioms vertybėms (daiktams) gabenti nereikalingas leidimas ir šių vertybių (daiktų) vertė neviršija „vieno šimto penkiasdešimt bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių“.

Atsižvelgiant į tai, kad (a) muitinės praktinėje veikloje nustatoma atvejų, kai asmenys per Lietuvos Respublikos valstybės sieną kontrabanda gabena „kilnojamąsias kultūros vertybes ar antikvarinius daiktus“, kurių vertė neviršija „vieno šimto penkiasdešimt bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių“ ir kurių importui arba tranzitui nereikalingas leidimas, o (b) ANK 208 straipsnyje administracinė atsakomybė už tokius veiksmus nenumatyta, tikslinga ANK 208 straipsnyje įteisinti administracinę atsakomybę už tokius nusižengimus.

ANK 208 straipsnyje vartojama formuluočių „prekės, pinigai, meno vertybės“ netiksli, nes į prekių sąvoką įeina ir sąvoka „meno vertybės“. Dėl šių priežasčių tikslinga pakoreguoti formuluočių „prekės, pinigai, meno vertybės“, iš šios formuluočių išbraukiant žodžius „meno vertybės“.

3.2.5. ANK 589 straipsnyje nustatyta, kokie kompetentingi asmenys už atitinkamuose ANK straipsniuose numatytus administracinius nusižengimus turi teisę pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti šių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus. Vieni iš tokių asmenų (pareigūnų) – VMI darbuotojai, turintys teisę pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti šių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus, kai padaromi administraciniai nusižengimai, numatyti ANK 187 straipsnio „Ataskaitų, deklaracijų ar kitų mokesčių administratoriaus funkcijoms įgyvendinti reikalingų dokumentų ir duomenų pateikimo tvarkos pažeidimas“ 1 ir 2 dalyse.

Praktikoje asmenys laiku nepateikia mokesčių administratoriui deklaracijų, tačiau nėra galimybių visiems asmenims taikyti administracinės atsakomybės dėl VMI žmogiškųjų išteklių trūkumo. Tikslinga priimti ANK pakeitimus, kurie leistų supaprastinti VMI surašomų dokumentų įforminimo procedūras (įteisinti VMI teisę fiziškai nepasirašyti administracinių nusižengimų protokolų pagal ANK 187 straipsnio 1 ir 2 dalis, ir už šį nusižengimą Administracinių nusižengimų registre automatiškai suformuojamas šio nusižengimo protokolas).

3.2.6. Policija, Lietuvos transporto saugos administracija, savivaldybių administracijos turi teisę pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus pagal ANK 459 straipsnio „Eismo saugumo reikalavimų automobilių keliuose pažeidimas“ visose ar atskirose dalyse numatytus nusižengimus, o muitinė – tik pagal 459 straipsnio 4, 5, 6, 9 dalis.

Muitinė, vykdydama mokesčių administravimo funkcijas, gali nustatyti ir ANK 459 straipsnio 10 dalyje numatytus administracinius nusižengimus (krovinių pateikimas ar pakrovimas vežti kelių transporto priemonėmis, kai viršijama leidžiama ašies apkrova ar didžiausioji leidžiamoji masė arba viršijami leidžiami kelių transporto priemonės matmenys, neįsitikinus, kad gautas kelio savininko leidimas vežti tokius krovinius), todėl tikslinga, kad Muitinė turėtų teisinius įgaliojimus pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus pagal ANK 459 straipsnio 10 dalį, kas nepareikalaus papildomų sąnaudų.

3.3. PVMĮ projektas.

3.3.1. Universalios baudų apskaičiavimo ir skyrimo taisyklės, taikytinos visais atvejais, kai asmenys padaro atitinkamus mokesčių įstatymų pažeidimus, įskaitant PVMĮ pažeidimus, nustatytos MAĮ 140 straipsnyje („Baudų skyrimas“).

3.3.2. Kiek tai susiję su skirtinomis bandomis už PVMĮ pažeidimus, PVMĮ 123 straipsnyje („PVM mokėjimo tvarkos nesilaikymas“) nustatyta, kad: a) „jeigu nustatoma, kad PVM mokėtojas nepagrįstai sumažino apskaičiuotą mokėtiną į biudžetą PVM sumą (padidino apskaičiuotą grąžintiną iš biudžeto PVM sumą), apskaičiuojama papildomai mokėtina PVM suma, kuria atitinkamai didinama mokėtina į biudžetą PVM suma (mažinama grąžintina iš biudžeto PVM suma), ir skiriama nuo 10 iki 50 procentų apskaičiuotos papildomai mokėtinios PVM sumos dydžio bauda“; b) „jeigu nustatoma, kad apmokestinamasis asmuo arba bet koks kitas asmuo, nesantis PVM mokėtoju, tačiau šio Įstatymo nustatyta tvarka privalėjęs mokėti į biudžetą PVM, jo nesumokėjo, apskaičiuojama mokėtina į biudžetą PVM suma ir skiriama nuo 10 iki 50 procentų apskaičiuotos PVM sumos dydžio bauda“.

3.3. PVMĮ pažeidimais asmenys padaro didelę žalą Lietuvos valstybei, tačiau tai, kad PVMĮ 123 straipsnyje nustatytos santykinai nedidelės baudos („nuo 10 iki 50 procentų apskaičiuotos PVM sumos dydžio bauda“), o jų baudų amplitudė yra siaura, neleidžia PVMĮ pažeidimus padariusiems asmenims skirti tinkamų individualių baudų.

Dėl minėtų priežasčių tikslinga PVMĮ 123 straipsnyje įteisinti platesnę asmenims skirtinų baudų amplitudę ir didesnes asmenims skirtinas maksimalias baudas, kas mokesčių administratoriui suteiktų teisinius įgaliojimus skirti efektyvias, teisingas, pagrįstas, proporcingas baudas.

3.4. SEAKĮ projektas.

MAĮ 33 straipsnio 12 punkte nustatyta, kad mokesčių administratorius, atlikdamas pavestas funkcijas, turi teisę, kai kyla įtarimas, kad pažeidžiami teisės aktai, už kurių įgyvendinimą atsakingas mokesčių administratorius, stabdyti transporto priemones, jas tikrinti; sulaikyti ir tikrinti prekes bei jų dokumentus, tačiau mokesčių administratorius stabdyti transporto priemones gali tik kartu su kitų kompetentingų institucijų pareigūnais. Taigi tikslinga, kad VMI pareigūnai įgytų teisę savarankiškai stabdyti transporto priemones ir jas tikrinti.

3.5. TPĮ projektas.

MAĮ ir Teisėkūros pagrindų įstatyme reglamentuota, kad įstatymai, nustatantys naują mokesčių, mokesčio tarifą, mokesčio lengvatą, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus, iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tvarką ar apmokestinimo principus, turi įsigalioti po 6 mėnesių nuo jų paskelbimo dienos. Tačiau MAĮ ir Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatyta, kad ši taisyklė netaikoma su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu susijusiems mokesčių įstatymų pakeitimo įstatymams.

Projektu ir TPĮ projektu įgyvendinama Vyriausybės programos plano 10.3.1 papunktyje nurodyta priemonė ir atsižvelgiama į LRKT nutarimą, kuriame pripažinta, kad MAĮ 3 straipsnio 4 dalies ir Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 3 dalies nuostata, kad 6 mėnesių taisyklė netaikoma „su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu susijusiems Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų pakeitimo įstatymams“, prieštarauja Konstitucijai. Be to, siekiant, kad TPĮ nuostatos nedubliuotų analogiško turinio MAĮ nuostatų, tikslinga TPĮ projekte nustatyti, kad mokesčių įstatymai įsigalioja MAĮ nustatyta tvarka.

3.6. LSMĮ projektas.

MAĮ 13 straipsnio 26 punkte nurodyta, kad pagal šį įstatymą, be kitų dalykų, administruojamas įmokos socialinis mokestis.

Socialinis mokestis nustatytas Laikinojo socialinio mokesčio įstatymu, kuris įsigaliojo 2006 m. sausio 1 d. Šio įstatymo 12 straipsnyje nustatyta, kad „šis įstatymas įsigalioja nuo 2006 m. sausio 1 d. ir taikomas apskaičiuojant mokestį už 2006 metais ir 2007 metais prasidėjusius mokestinius laikotarpius“, o „mokestį už 2007 metus mokesčio mokėtojai turi deklaruoti ir sumokėti į biudžetą ne vėliau kaip per devynis mėnesius po 2007 metų mokestinio laikotarpio pabaigos“. Taigi Laikinojo socialinio mokesčio įstatymas buvo taikomas tik apskaičiuojant socialinį mokestį už 2006 ir 2007 metų mokestinius laikotarpius ir šiuo metu šio mokesčio nebėra.

Taigi MAĮ 13 straipsnio 26 punkto nuostata, susijusi su administruojamu socialiniu mokesčiu, yra netiksli. Dėl šių priežasčių tikslinga pripažinti netekusiu galios MAĮ 13 straipsnio 26 punktą ir Laikinojo socialinio mokesčio įstatymą.

3.7. Atsižvelgiant į šio aiškinamojo rašto 3.1.6 ir 3.6 papunkčiuose pateiktus argumentus, Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 31 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad iš pajamų negali būti atskaitomas socialinis mokestis.

4. Įstatymų projektuose siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

4.1. Esminės Projekto nuostatos:

4.1.1. Asmenims skirtinų baudų apskaičiavimo ir skyrimo taisyklės.

4.1.1.1. Baudų apskaičiavimo ir skyrimo taisyklės.

Projekte siūloma nustatyti, kad „jeigu mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo metu nustato, kad mokesčių mokėtojas neapskaičiavo nedeklaruojamo (įskaitant muitinės deklaracijose apskaičiuojamą mokestį) ar nedeklaravo deklaruojamo mokesčio arba neteisėtai pritaikė mažesnę mokesčio tarifą ir dėl šių priežasčių mokėtiną mokestį neteisėtai sumažino, mokesčių mokėtojui priskaičiuojama trūkstama mokesčio suma ir skiriama nuo 20 iki 100 procentų šios trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda, jei atitinkamo mokesčio įstatymas nenustato kitaip“.

Kai mokesčių administratorius nustato (nustatys) pavojingesnius mokesčių įstatymų pažeidimus, asmenims yra (galės būti) skiriamos didelės baudos („iki 100 procentų šios trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda“) pagal bendrąsias, universalias, baudų skyrimo taisykles.

Be to, siekiant suvienodinti baudų skyrimo taisykles ir įteisinti dvigubo dydžio baudų skyrimą tais atvejais, kai asmuo padaro (padarys) pakartotinius pridėtinės vertės mokesčio apskaičiavimo ir (ar) mokėjimo tvarkos pažeidimus, MAĮ 139 straipsnyje tikslinga nustatyti, kad „mokesčių mokėtojui, kuriam už to paties mokesčio įstatymo pažeidimą pagal šį Įstatymą *ar specialųjį mokesčio įstatymą* per trumpesnę negu šio Įstatymo 68 straipsnyje nustatytą *pailgintą 5 metų* mokesčių apskaičiavimo ir perskaičiavimo senaties terminą jau buvo paskirta bauda, šio Įstatymo 140 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota bauda didinama dvigubai“.

4.1.1.2. Individualios baudos taikant solidariąją teisinę atsakomybę.

Projekte siūloma nustatyti, kad: mokesčių įstatymus solidariai pažeidusiems asmenims muitinė kiekvienam pažeidėjui skiria individualią baudą, kurios dydis siekia 60 procentų vidutinio pagal MAĮ 139 straipsnį apskaičiuoto baudos dydžio, padalyto iš mokesčių įstatymus solidariai pažeidusių asmenų skaičiaus; bendras skiriamos baudos dydis turi atitikti MAĮ 139 straipsnio 1 dalyje nustatytą skirtinos baudos dydį, o jeigu skirtinos baudos dydis nustatytas specialiajame mokesčio įstatyme, – jame nustatytą skirtinos baudos dydį; jeigu bendras mokesčių įstatymus solidariai pažeidusiems asmenims skirtinos baudos dydis viršija MAĮ 139 straipsnio 1 dalyje ar specialiajame mokesčio įstatyme nustatytą maksimalų skirtinos baudos dydį, šis dydis proporcingai mažinamas kiekvienam mokesčių įstatymus solidariai pažeidusiam asmeniui.

Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo formuojamą praktiką pažeidimo vykdytojo atsakomybė preziumuojama, o nustačius kitus asmenis, kurie laikytini skolininkais muitinei,

registruojama solidari mokestinė prievolė. Dažniausiai solidariais skolininkais asmenys pripažįstami, atlikus tyrimus dėl nebaigtų muitinės procedūrų (muitinio sandėliavimo, Sąjungos tranzito) ar nustačius, kad Sąjungos muitinio statuso neturinčios prekės nebuvo deklaruotos muitinės procedūroms.

Solidariosios teisinės atsakomybės taikymo sąlygos: (a) mokesčių mokėtojai turi jiems nustatytas mokestines prievoles; (b) šie asmenys netinkamai vykdo jiems nustatytas mokestines prievoles; (c) muitinė vykdo veiklą ir nustato mokesčių įstatymų pažeidimus ir šiuos pažeidimus padariusius asmenis, taip pat priimamais sprendimais įrodo šiuos pažeidimus ir juos padariusių asmenų kaltę, kartu konstatuoja, kad už mokestinių prievolių tinkamą vykdymą atsakingi keli asmenys ir šiems asmenims nustato prievolę sumokėti trūkstamą mokesčio sumą ir kiekvienam iš šių asmenų skiria po atskirą baudą.

Jeigu taikant solidariąją teisinę atsakomybę kiekvienam solidariai atsakingam asmeniui, atsižvelgiant į galiojančios redakcijos MAĮ 139 straipsnio 1 dalies nuostatas, būtų skiriama individuali bauda, šie asmenys turėtų bendrai sumokėti trūkstamą mokesčio sumą, tačiau bendra visiems šiems asmenims paskirtų baudų suma ženkliai viršytų MAĮ 139 straipsnio 1 dalyje nustatytą maksimaliai skirtinos baudos ribą (asmenims skiriama iki 50 procentų šios trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda), pavyzdžiui, jeigu 2 solidariai atsakingų asmenų veikloje būtų nustatytos kelios sunkinančios aplinkybės, bet nenustatyta nė viena lengvinanti aplinkybė, kiekvienam iš šių asmenų turėtų būti skiriama maksimali bauda („50 procentų šios trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda“), ir tokiu atveju bendra šiems asmenims skirta bauda siektų 100 procentų trūkstamos mokesčio sumos, kas neatitiktų teisinės valstybės idėjos, teisingumo ir proporcingumo principų. Dėl šių priežasčių tikslinga MAĮ nustatyti aktualias teisės normas, pirma, apibrėžiančias baudų skyrimo atvejus ir, antra, nustatančias teisingas, proporcingas baudas už aktualių mokesčių įstatymų pažeidimų padarymą.

Be to, Projekte siūloma nustatyti, kad sunkinančiomis aplinkybėmis laikytini ir tie atvejai, kai į finansinę apskaitą įtraukti juridinę galią turintys apskaitos dokumentai, kuriuose užfiksuotos operacijos įvyko kitomis, negu nurodyta, sąlygomis; pažeidimas padarytas asmeniui siekiant gauti mokestinę naudą, kaip ji suprantama pagal MAĮ 69 straipsnio 1 dalį.

4.1.2. Transporto priemonių stabdymas, jų tikrinimas.

Projektas parengtas, įgyvendinant Šešėlinę ekonomiką mažinančių veiksmų plano priemonę, numatančią parengti teisės aktų, kuriais mokesčių administratoriams suteikiamos didesnės kontrolės galimybės užkardant mokestinius pažeidimus ir tobulinamas teisinės atsakomybės klausimų reglamentavimas, projektus.

Tobulinamos MAĮ 33 straipsnio nuostatos, kiek tai susiję su VMI pareigūnų turimomis teisėmis, esant įstatyminiams pagrindams, stabdyti transporto priemones, jas tikrinti; sulaikyti ir tikrinti prekes bei jų dokumentus. Aktualu tai, kad, kaip minėta šio aiškinamojo rašto 3.1.2 papunktyje, VMI pareigūnai jau dabar turi įgaliojimus stabdyti transporto priemones, jas tikrinti, sulaikyti ir tikrinti prekes bei jų dokumentus, tačiau VMI pareigūnai tai gali daryti ne savarankiškai, tačiau tik kartu su kitomis kompetentingomis valstybės institucijomis (pvz., policija). Siekiant efektyvesnės kovos su mokesčių įstatymų pažeidimais, taip pat siekiant efektyviau panaudoti institucijų žmogiškuosius resursus (netrukdyti kitų institucijų pareigūnų darbo, įtraukiant šių institucijų pareigūnus į VMI organizuojamus patikrinimus), siūloma nustatyti, kad minėtas funkcijas VMI pareigūnai atlieka savarankiškai.

4.1.3. Asmens duomenų apsauga.

Siekiant užtikrinti asmens duomenų apsaugą, taip pat atsižvelgiant į Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos reikalavimus (Lietuvos Respublikos įstatymuose turi būti nustatytas asmens duomenų rinkimo tikslas, konkretūs renkami asmens duomenys ir šių duomenų saugojimo laikotarpis), MAĮ 38 straipsnis papildomas nuostatomis dėl: a) asmens duomenų viešinimo tikslo; b) konkrečių viešintinų asmens duomenų, c) viešinimo laikotarpio, d) asmens teisės reikalauti jo duomenų apsaugos ir šią teisę atitinkančios atitinkamos mokesčių administratoriaus pareigos.

MAĮ 38 straipsnio 2 dalies 5, 8 ir 9 punktuose nurodytus asmens duomenis skelbti būtina, nes paviešinti asmens duomenys, pirma, leis tretiesiems asmenims gauti objektyvią, patikimą, nemokamą informaciją apie konkrečius mokesčių mokėtojus (pvz., informaciją apie konkrečių juridinių asmenų teisinį statusą; pridėtinės vertės mokesčio mokėtojus; asmenis, vykdančius individualią veiklą; asmenis, turinčius paramos gavėjo statusą; kita); antra, paviešinta informacija leis tretiesiems asmenims nustatyti potencialiai neteisėtas situacijas (pvz., sudarant sandorius su asmenimis, kurie neatitinka jų deklaruojamo teisinio statuso, vengia mokestinių prievolių vykdymo, kita); trečia, paviešinta informacija yra minimali, proporcinga ir skelbiama griežtai apibrėžtais atvejais ir terminais, kas leidžia užtikrinti šių asmens duomenų apsaugą.

4.1.4. Informacija, kuri nėra laikoma paslaptimi.

MAĮ 38 straipsnis papildomas nurodant, kokia informacija apie mokesčių mokėtoją nelaikoma paslaptimi (pvz., informacija apie mokesčių mokėtojo atžvilgiu atliekamą (neatliekamą) mokestinį patikrinimą ar mokestinį tyrimą, informacija apie tai, kokiai mokesčių mokėtojų grupei (naujas mokesčių mokėtojas; užsienio juridinio asmens fiskalinis agentas; draudėjas; ūkininkas, kuriam taikoma PVM kompensacinio tarifo schema; laiduotojas; bankrutuojantis mokesčių mokėtojas ir panašiai) priskiriamas konkretus mokesčių mokėtojas; siekiant tinkamos asmens duomenų apsaugos, nustatoma, kad mokesčių mokėtojo – fizinio asmens mokestinės nepriemokos sumos nelaikomos paslapyje, kai tai nustatyta atitinkamuose Lietuvos Respublikos įstatymuose; kita.

4.1.5. Minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai.

MAĮ 40¹ straipsnyje siūlomi šie pakeitimai:

a) siekiant suvienodinti skirtingą teisinį statusą turinčių asmenų (fizinių asmenų, juridinių asmenų, individualia veikla užsiimančių fizinių asmenų) įrašymo į Nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašus ir buvimo juose sąlygas, nustatoma, kad visi šie už nelegalų darbą tiek pagal ANK, tiek pagal Užimtumo įstatymą nubausti ir į Nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašus įrašyti asmenys bus laikomi nepatikimais mokesčių mokėtojais 3 metus (suvienodintas 3 metų terminas, kuriuo asmuo laikomas nepatikimu mokesčių mokėtoju, laikytinas proporcinga neigiama socialinio-psichologinio, finansinio, teisinio pobūdžio pasekmė asmenims, baustiems už nelegalų darbą);

b) atsižvelgiant į tai, kad asmuo pripažįstamas nepatikimu mokesčių mokėtoju tik tais atvejais, kai už padarytą administracinį nusižengimą nubaudžiamas ne mažesne nei 1 500 eurų bauda, o šiuo metu ANK už kai kuriuos administracinius nusižengimus nustatytos baudos nesiekia 1 500 eurų, iš MAĮ 40¹ straipsnyje nurodytų administracinių nusižengimų, už kurių padarymą asmuo pripažįstamas nepatikimu mokesčių mokėtoju, sąrašo išbraukiami šie administraciniai nusižengimai: „nustatytos tvarkos verstis komercine ar ūkine veikla, susijusia su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais bei jų gaminiais, pažeidimas“ (ANK 142 straipsnis), „kasos aparatų naudojimo tvarkos pažeidimas“ (ANK 161 straipsnis), „mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais tvarkos ar kitų alkoholinių gėrimų pardavimo, laikymo ir gabenimo reikalavimų pažeidimas“ (ANK 168 straipsnis), „naminių alkoholinių gėrimų pardavimas ar kitoks realizavimas“ (ANK 169 straipsnis), „registravimosi mokesčių mokėtoju tvarkos pažeidimas“ (ANK 189 straipsnis), „pažymų apie fiziniams asmenims išmokėtas sumas pateikimo mokesčių administratoriui tvarkos ir vardinių sąrašų pateikimo tvarkos pažeidimas“ (ANK 191 straipsnis), „skolininkų, kuriems buvo perskolintos valstybės vardu gautos paskolos, arba skolininkų, už kurių įsipareigojimų įvykdymą garantuoja valstybė, neteisingos informacijos pateikimas, jos nepateikimas ar pavėluotas pateikimas arba veiksmų atlikimas be reikiamo leidimo“ (ANK 195 straipsnis), „tyčinis antspaudo (plombos) sugadinimas arba nuplėšimas“ (ANK 546 straipsnis);

c) nustatoma, kad MAĮ 40¹ straipsnio nuostatos „netaikomos asmenims, nurodytiems Pelno mokesčio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje“.

4.1.6. Mokesčių administratoriaus gautina informacija ir jos naudojimas ar perdavimas.

4.1.6.1. Siekiant įteisinti mokesčių administratoriaus teisę gauti aktualią informaciją (duomenis) iš įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro, papildomas MAĮ 33 straipsnis.

Pažymėtina, kad mokesčių administratorius jau turi minėtą teisę (žr. MAĮ 33 straipsnio 1 punkto nuostatas, kuriose nustatyta, kad „mokesčių administratorius (jo pareigūnas), atlikdamas jam pavestas funkcijas, turi teisę: 1) <...> naudotis <...> kitų juridinių asmenų valdomų ar tvarkomų registru, duomenų bazių informacija“), tačiau kai kuriais atvejais mokesčių administratoriui kyla problemų, gaunant aktualią informaciją būtent iš Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro. Šioms problemoms išspręsti keičiamas MAĮ 33 straipsnis.

Užtikrinant asmens duomenų apsaugą mokesčių administratoriaus gautini duomenys yra minimalūs ir proporcingi mokesčių administratoriaus veiklos tikslams bei atliekamoms funkcijoms. Pagal MAĮ 33 straipsnio patikslinimus iš Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro gauta informacija bus naudojama mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti. Ši informacija mokesčių administratoriui būtina „siekiant laiku užkardyti galimai neteisėtus asmenų veiksmus ir apsaugoti valstybės finansų sistemą nuo galimo piktnaudžiavimo ir sukčiavimo, atliekant mokesčių mokėtojų rizikos analizę bei nustatant kontrolės prioritetus, administruojant pridėtinės vertės mokestį ir atliekant pridėtinės vertės mokesčio skirtumo grąžinimo kontrolę, atliekant mokestinius tyrimus ir patikrinimus, vykdant susitarimo dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio procedūrą, taip pat administruojant mokesčių administratoriaus kompetencijai priskirtinus mokesčius“. Gautinos informacijos apimtys yra tiksliai apibrėžtos.

4.1.6.2. MAĮ 39 straipsnyje nustatoma, kad VMI užsienio valstybių kompetentingiems asmenims pateikta informacija, gavus VMI leidimą, gali būti perduodama naudoti nemokestiniais tikslais, jeigu tai numatyta tarptautinėse sutartyse, susitarimuose ar ES teisės aktuose.

4.1.7. Administruojamų mokesčių sąrašas. Nustatoma, kad pagal MAĮ nėra administruojamos įmokos į Garantinį fondą ir socialinis mokestis.

4.1.8. Mokesčių įstatymų komentarų privalomas derinimas su Finansų ministerija. Siūloma atsisakyti privalomos nuostatos paaiškinimus derinti su Finansų ministerija.

4.1.9. Mokestinių teisinių santykių subjektų apibrėžtis. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos teisinėje sistemoje pradedami įteisinti nauji specifinės teisinės formos subjektai, nelaikytini nei fiziniai, nei juridiniai asmenimis (pvz., investiciniai fondai, pagal Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatymą apibrėžiami kaip neturintys juridinio asmens statuso ir nelaikytini organizacijomis), ir šie specifinės teisinės formos subjektai įgyja specifinį teisinį statusą, tikslinga papildyti MAĮ 2 straipsnyje pateiktą sąvokos „asmuo“ apibrėžtį, nustatant, kad pagal MAĮ asmeniu laikytini ne tik fiziniai ir juridiniai asmenys, bet ir investicijų fondai bei pensijų fondai.

4.1.10. Mokesčių įstatymų įsigaliojimo terminai.

Projekte siūloma nustatyti, kad MAĮ 3 straipsnio 3 dalyje nustatytas reikalavimas dėl mokesčių įstatymų įsigaliojimo termino („Lietuvos Respublikos Seimas turi užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naują mokestį, naują mokesčio tarifą, mokesčio lengvatą, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo principus, įsigaliojį ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo jų paskelbimo dienos“) netaikomas teisės aktams, kurie derinami su Europos Sąjungos teisės aktų nuostatomis, mokesčių įstatymams, reikalingiems susidarius išskirtinėms aplinkybėms, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme, kai šie mokesčių įstatymai reikalingi nepaprastosios padėties įvedimo tikslams pasiekti ar valstybės gynybai, kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms mobilizacijos ar karo padėties metu atlikti, taip pat mokesčių įstatymams, iš esmės nekeičiantiems apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarkos ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo principų, įskaitant mokesčių įstatymus, priimamus atsižvelgiant į Vyriausybės nustatomus dydžius, kuriuos Vyriausybei pavedama nustatyti įstatymais.“

4.1.11. Palūkanų ir delspinigių reglamentavimas.

Siūloma nustatyti, kad:

a) mokesčių administratorius, per MAĮ 87 straipsnio 7 dalyje nurodytą terminą negrąžinęs mokesčio permokos sumos, mokesčių mokėtojo naudai skaičiuoja palūkanas, kurių dydis lygus

MAĮ 88 straipsnio 5 dalyje nustatytoms palūkanoms, mokamoms pagal mokestinės paskolos sutartis, iki ši mokesčio permoka bus grąžinta mokesčių mokėtojai (siūlomi MAĮ 87 straipsnio 9 dalies pakeitimai);

b) už suteiktą mokestinę paskolą mokamos palūkanos, kurių dydį, kuris visais atvejais negali būti mažesnis už nulį, ir apskaičiavimo tvarką nustato finansų ministras, atsižvelgdamas į praėjusio kalendorinio ketvirčio paskutinės darbo dienos Vyriausybės vertybinio popieriaus, kurio išpirkimo laikotarpis artimiausias 12 mėnesių laikotarpiui, pelningumą antrinės vertybinių popierių apyvartos, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatyme (toliau – antrinė vertybinių popierių apyvarta), rinkoje (siūlomi MAĮ 88 straipsnio 5 dalies pakeitimai);

c) delspinigių dydį, kuris visais atvejais negali būti mažesnis už nulį, ir jo apskaičiavimo tvarką nustato finansų ministras, atsižvelgdamas į praėjusio kalendorinio ketvirčio paskutinės darbo dienos Vyriausybės vertybinio popieriaus, kurio išpirkimo laikotarpis artimiausias 12 mėnesių laikotarpiui, pelningumą antrinės vertybinių popierių apyvartos rinkoje. Delspinigių dydis nustatomas minėtąjį dydį padidinus 10 procentinių punktų. Jeigu kitas delspinigių dydis nenustatytas, taikomas paskutinis finansų ministro nustatytas delspinigių dydis (siūlomi MAĮ 99 straipsnio pakeitimai).

Aktuali papildoma informacija.

Pažymėtina, kad 2022 m. rugsėjo 30 d. šis pelningumas buvo 3,045 procento, taigi mokestinės paskolos sutarties palūkanų *dienos* norma, taikant 365 dienų per metus taisyklę, būtų $3,045 \% / 365 = 0,01 \%$. Analogiškai taikant delspinigių apskaičiavimo taisyklę, *dienos* delspinigiai būtų $(10 \% + 3,045 \%) / 365 = 0,04 \%$.

Prognozuojami pelningumai būtų: 2022 m. rugsėjo 30 d. 3,045 procento; 2023 m. kovo 31 d. 3,542 procento; 2023 m. birželio 30 d. 3,546 procento; 2023 m. rugsėjo 29 d. 3,493 procento; 2023 m. gruodžio 29 d. 3,447 procento.

Prognozuojama, kad 2023 m. gegužės 1 d. vienerių metų trukmės Vyriausybės vertybinių popierių pelningumas bus 3,564 procento, tada *dienos* mokestinės paskolos sutarties palūkanos būtų $3,564 \% / 365 = 0,01 \%$, o *dienos* delspinigiai būtų $(10 \% + 3,564 \%) / 365 = 0,04 \%$.

4.1.12. Mokesčių administratoriaus funkcijų apibrėžtis. Siekiant įgyvendinti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos rekomendacijas, susijusias su asmens duomenų apsauga, taip pat siekiant MAĮ tiksliai nurodyti mokesčių administratoriaus atliekamas funkcijas, MAĮ siūloma papildyti šiomis mokesčių administratoriaus funkcijomis: „analizuoja mokestines rizikas ir mokesčių mokėtojų elgseną, įgyvendina mokestinių prievolių nevykdymo prevenciją“.

4.1.13. Prievolė platformų operatoriams teikti VMI duomenis apie platformose veikiančių pardavėjų pajamas.

Projekto paskirtis – platformų operatoriams nustatyti informacijos apie platformoje veikiančius ir ją naudojančius pardavėjus kaupimo, tikrinimo bei pateikimo VMI prievolę.

Platformų operatorių duomenų (informacijos) teikimo reikalavimas remiasi tiek Direktyvos (ES) 2021/514 nustatytais sąlygomis, tiek EBPO parengtomis pavyzdinėmis taisyklėmis. Toliau pateikiamas išsamus siūlomų nuostatų paaiškinimas, kaip apibrėžiama *platforma*, *platformų operatoriai*, kuriems taikomos duomenų teikimo taisyklės, *taikymo sritis*, *pardavėjai*, apie kuriuos turi būti teikiama informacija:

1) Projekte *platformos* apibrėžtis apima programinę įrangą, įskaitant interneto svetainę arba jos dalį, ir taikomas programas, įskaitant mobiliąsias programėles, kuriomis gali naudotis naudotojai ir kuriomis pardavėjai gali susisiekti su kitais naudotojais, siekdami tiesiogiai arba netiesiogiai vykdyti su šiais naudotojais susijusią veiklą. Platformos priemonėmis pardavėjams sudaromos sąlygos būti prijungtiems prie kitų vartotojų tam tikroms paslaugoms teikti. Platforma taip pat apima bet kokią su tam tikra veikla susijusią atlygio rinkimo ir mokėjimo priemonę. Tačiau platforma neapima programinės įrangos, kuria sudaroma galimybė tik tvarkyti su tam tikra veikla susijusius mokėjimus, o platformos naudotojams – tam tikrą veiklą įtraukti į skelbiamus veiklų sąrašus arba ją reklamuoti, nukreipti arba persiųsti naudotojus į platformą.

2) *Platformos operatorius* apibrėžiamas kaip subjektas, kuris su pardavėjais sudaro naudojimosi platforma ar jos dalimi sutartis.

Duomenis teikiančiu platformos operatoriumi laikomas platformos operatorius, kuris atitinka vieną iš šių sąlygų: jis yra Lietuvos apmokestinamasis vienetas; jis yra įsisteigęs pagal Lietuvos Respublikos įstatymus; jo nuolatinis valdymo organas yra Lietuvos Respublikoje; jis turi nuolatinę buveinę Lietuvos Respublikoje. Duomenis teikiančiu platformos operatoriumi laikomas ir užsienio (išskyrus Europos Sąjungos valstybes nares) platformos operatorius, kuris sudaro sąlygas pardavėjams vykdyti tam tikrą veiklą ES. Kadangi Direktyvoje (ES) 2021/514 nustatyta, kad pradėdami platformos operatoriaus veiklą tokie užsienio platformų operatoriai privalo būti užregistruoti kurios nors Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingos institucijos ir jai teikti informaciją, Projekte siūloma nustatyti, kad pradėdamas platformos operatoriaus veiklą duomenis teikiantis užsienio (išskyrus Europos Sąjungos valstybes nares) platformos operatorius privalo būti užregistruotas centrinio mokesčių administratoriaus. Centrinis mokesčių administratorius nustatytų platformų operatorių registravimo atvejus, tvarką ir terminus.

3) *Pardavėjas* suprantamas kaip platformos naudotojas (fizinis arba juridinis asmuo arba bet kurios kitos teisinės ir (arba) veiklos formos asmuo), kuris kalendoriniais metais yra registruotas platformoje ir vykdo tam tikrą veiklą arba kuriam sumokamas arba įskaitomas su tam tikra veikla susijęs atlygis.

4) Informacijos apie veiklą teikimas apima už atlygį vykdomas *veiklas* (tarpvalstybines ir netarpvalstybines), kurioms vykdyti buvo sudarytos sąlygos platformoje: nekilnojamojo turto nuomą, asmenines paslaugas, prekių pardavimą ir bet kokios rūšies transporto priemonių nuomą. Tačiau neapima veiklos, kurią pardavėjas vykdo kaip platformos operatoriaus darbuotojas ar susijęs platformos operatoriaus subjektas.

5) Atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos valstybės narės privalo imtis būtinų priemonių, kad duomenis teikiantys platformų operatoriai užtikrintų su pardavėjais susijusių duomenų rinkimo ir tikrinimo reikalavimų vykdymą, Projekte siūloma nustatyti, kad jeigu pardavėjas nepateikia reikalaujamos informacijos, platformos operatorius panaikina pardavėjo paskyrą ir neleidžia pardavėjui iš naujo užsiregistruoti platformoje arba sustabdo pardavėjui skirtą atlygio mokėjimą, kol pardavėjas pateikia prašomą informaciją.

6) Atsižvelgdamos į tai, kad informacijos teikimo prievolė taip pat turėtų būti taikoma užsienio platformų operatoriams, kurie vykdo veiklą Europos Sąjungoje, Europos Sąjungos valstybės narės privalo stengtis imtis koordinuotų veiksmų, kad būtų užtikrintas registravimosi ir informacijos teikimo reikalavimų, taikytinų Europos Sąjungos jurisdikcijai nepriklausančioms skaitmeninėms platformoms, vykdymas, be kita ko, kraštutiniu atveju gali būti neleidžiama skaitmeninėms platformoms veikti Europos Sąjungoje. Kaip tik tai numatyta Direktyvos (ES) 2021/514 V priedo IV skirsnio F poskirsnio 6 dalyje, pagal kurią: „jeigu duomenis teikiantis platformos operatorius nevykdo pareigos registruotis arba jei jo registracija buvo panaikinta pagal šio skirsnio F poskirsnio 7 dalį, valstybės narės, nedarant poveikio 25a straipsniui, imasi veiksmingų, proporcingų ir atgrasomų priemonių, kad užtikrintų reikalavimų laikymąsi savo jurisdikcijoje. Tokių priemonių pasirinkimas paliekamas valstybių narių nuožiūrai. Valstybės narės taip pat stengiasi koordinuoti savo veiksmus, kuriais siekiama užtikrinti reikalavimų laikymąsi, be kita ko tai, kad kraštutiniu atveju duomenis teikiančiam platformos operatoriumi būtų užkirstas kelias veikti Sąjungoje“. Pagal šią direktyvą užsienio platformų operatoriams gali būti užkirstas kelias veikti Europos Sąjungoje dviem atvejais, pirma, kai užsienio platformos operatorius nesiregistruoja Europos Sąjungoje, antra, kai jo registracija buvo panaikinta, nes nevykdė prievolės teikti informaciją po to, kai du kartus buvo priminta apie prievolę teikti informaciją. Atsižvelgiant į tai, kad skaitmeninės platformos dažnai veikia plačioje geografinėje teritorijoje, o piniginių sankcijų pritaikymas iš Europos Sąjungai nepriklausančių jurisdikcijų veikiančioms skaitmeninėms platformoms būtų ribotas, Direktyvoje (ES) 2021/514 numatyta, kad minėtais atvejais gali būti užkertamas kelias platformų operatoriams vykdyti veiklą Europos Sąjungoje. Todėl Projekte

numatoma, kad visoms Europos Sąjungos valstybėms narėms koordinuotai sutarus neleisti užsienio platformos operatoriui veikti Europos Sąjungoje turėtų būti priimamas VMI sprendimas, kuriuo duodami interneto prieigos paslaugų teikėjams privalomi nurodymai panaikinti galimybę pasiekti platformos operatoriaus interneto svetainę. Projekte nustatant procedūrinius žingsnius, kurių turi imtis VMI, norėdama įgyvendinti nurodytus veiksmus, remtasi ir kitų sričių reglamentavimu, kai tam tikrais atvejais yra numatytas nuotolinės veiklos draudimas, visų pirma, kaip numatyta Kelių transporto kodekso 18¹ straipsnio 4 dalies 1 punkte, kai keleivių vežimo organizatorius nepateikia VMI informacijos apie vežėjų gautas pajamas, taip pat ir kitais atvejais – Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo 20⁷ straipsnyje; Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 19¹ straipsnyje; Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnyje. Todėl Projekte numatytą VMI sprendimą, kuriuo duodami interneto prieigos paslaugų teikėjams privalomi nurodymai panaikinti galimybę pasiekti platformos operatoriaus interneto svetainę, turi patvirtinti Vilniaus apygardos administracinis teismas. Tokiu būdu taikytinas sankcijas aprobuojant teisme būtų labiau apsaugotos ir ūkio subjektų teisės nuo galimo institucijos piktnaudžiavimo savo galiomis. Be to, atsižvelgiant į Europos Žmogaus Teisių Teismo formuojamą praktiką, prieš pritaikant interneto svetainės blokavimo nurodymą, turėtų būti atliekamas ir jo poveikio vertinimas.

7) Atsižvelgiant į tai, kad jau dabar Kelių transporto kodekso 18¹ straipsnio 4 dalies 1 punktas įpareigoja keleivių vežimo organizatorių teikti VMI informaciją apie vežėjų gaunamas pajamas ir kitus duomenis VMI nustatyta tvarka ir terminais, ir siekiant minėtą nuostatą suderinti su siūlomais nustatyti naujais informacijos apie platformoje veikiančius ir ją naudojančius pardavėjus kaupimo, tikrinimo ir pateikimo VMI reikalavimais, parengtas Kelių transporto kodekso 18¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas. Šiuo projektu siūloma atsisakyti pareigos keleivių vežimo organizatoriui teikti VMI informaciją apie keleivių vežimo organizatoriaus paslaugomis besinaudojančių vežėjų iš keleivių vežimo už atlygį lengvaisiais automobiliais pagal užsakymą veiklos gaunamas pajamas ir kitus duomenis, susijusius su mokesčių apskaičiavimu ir deklaravimu pagal Kelių transporto kodeksą. Keleivių vežimo organizatoriai informaciją teiktų VMI, kaip ir kiti platformų operatoriai, vadovaudamiesi Projektu. Taip visiems platformų operatoriams, patenkantiems į MAĮ taikymo sritį, būtų užtikrinamos vienodos informacijos kaupimo, teikimo ir kitos sąlygos.

Jeigu duomenis teikiantis platformos operatorius, išskyrus užsienio platformos operatorių, nevykdo Projekte jam nustatytos pareigos teikti informaciją, VMI turi teisę priimti minėtą sprendimą ir neleisti platformos operatoriui veikti Lietuvoje. Taip subjektams, teikiantiems informaciją VMI pagal Kelių transporto kodeksą, išliktų tos pačios apimties pasekmės ir panaikinus šio kodekso 18¹ straipsnio 4 dalies 1 punktą, taip pat nacionalinėms platformoms nebūtų sudarytas palankesnis reglamentavimas nei iš Europos Sąjungai nepriklausančių jurisdikcijų veikiančioms skaitmeninėms platformoms. Projekte nustatoma taisyklė, pagal kurią platformos operatoriui, nevykdančiam prievolės teikti informaciją, primenama apie šią prievolę. Analogiška 90 ir 30 dienų taisyklė nustatyta Direktyvoje 2021/514 (IV skirsnio F poskirsnio 7 dalyje) ir dėl užsienio platformų operatorių, kurie nevykdo pareigos teikti informaciją.

8) Atsižvelgiant į Direktyvoje (ES) 2021/514 nustatytas išimtis Projekte taip pat nustatytos duomenis teikiantiems platformų operatoriams ir informacijos apie pardavėjus pranešimui taikomos išimtys.

9) Projektu centriniam mokesčių administratoriui, atsižvelgiant į Direktyvoje (ES) 2021/514, Lietuvos tarptautinėse sutartyse ar susitarimuose dėl automatinių informacijos apie platformose vykdomas veiklas mainų nuostatas, pavedama nustatyti šio straipsnio reikalavimų vykdymą, be kita ko, detalizuoti atvejus, kada platformų operatoriams nereikia teikti informacijos, detalizuoti pardavėjų, apie kuriuos nereikia teikti informacijos VMI, atvejus, nustatyti duomenis teikiančių platformų operatorių atliekamas procedūras, kuriomis siekiama nustatyti pardavėjus, informacijos teikimo VMI tvarką, privalomos pateikti informacijos apie pardavėjus apimtį, duomenis teikiančio

užsienio platformos operatoriaus registravimosi ir išregistravimo atvejus, tvarką ir terminus, taisykles, kuriomis duomenis teikiantys platformų operatoriai įpareigojami pardavėjus informuoti apie atlygį, apie kurį pranešta VMI.

10) VMI, vykdydama automatinius informacijos mainus, užtikrintų informacijos apie kitų šalių mokesčių mokėtojus teikimą tų šalių mokesčių administracijoms. VMI iš platformų operatorių gauta informacija su kitomis valstybėmis turėtų apsieisti per mėnesį nuo jos gavimo dienos.

11) Įstatymai įsigalioję 2023 m. sausio 1 d. Platformų operatoriai privalėtų nuo 2023 m. sausio 1 d. pradėti kaupti, tikrinti ir iki 2024 m. sausio 31 d. pateikti VMI pirmą informaciją apie pardavėjus. Keitimasis informacija tarp valstybių prasidėtų nuo 2024 metų vasario.

Projektu siūloma papildyti MAĮ 40¹ straipsnio 1 dalies 4 punktą ir nustatyti, kad jeigu platformos operatorius netinkamai vykdo platformų operatoriams nustatytas pareigas, jis bus įtrauktas į neatitinkančių minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų sąrašą. Kartu su Projektu teikiamas ir ANK projektas. ANK projektu siūloma nustatyti platformų operatoriams didesnes nei 1 500 eurų baudas už Projekte siūlomą nustatyti prievolių pažeidimus. Sistemškai laikant, kad asmeniui paskirta 1 500 eurų bauda yra pakankamai reikšminga, kad toks asmuo vienus metus būtų laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, Projektu siūloma papildyti MAĮ 40¹ straipsnio 1 dalies 4 punktą.

4.1.14. Teisės technikos tikslais siekiant pakeisti MAĮ straipsnių numeraciją, patikslinti ES teisės aktą, nurodytą MAĮ priede, ir atlikti kitus teisės technikos patikslinimus, parengtas ir Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 2, 40¹, 81 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 61³ straipsniu įstatymo Nr. XIV-761 pavadinimo, 3 ir 5 straipsnių pakeitimo ir 2 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas.

4.2. Laukiami teigiami rezultatai – priėmus Projektą, bus: a) apibrėžta (sukonkretinta), kokia informacija apie mokesčių mokėtojus bus laikoma paslaptimi, taip pat užtikrinta tinkama asmens duomenų apsauga; b) patikslinti mokesčių administratoriaus teisiniai įgaliojimai, susiję su efektyvesniu mokesčių administravimu (baudų skyrimas; aktualios informacijos gavimas, naudojimas ir perdavimas; kita); c) įgyvendintos LRKT nutarimo aktualios nuostatos; d) nustatyta, kaip apskaičiuojamos mokesčių mokėtojo naudos skaičiuotinos palūkanos; e) aiškiai nustatyti mokesčių teisės aktualūs finansiniai rodikliai (palūkanų ir delspinigių apskaičiavimo taisyklės); (f) išspręsti teisinės technikos klausimai.

Aktualūs papildomi aspektai:

a) priėmus MAĮ 139 straipsnio 1 dalies pataisas, baudos, palyginti su dabartinėmis asmenims už mokesčių įstatymų pažeidimus skirtinomis baudomis, didinamos dvigubai, kartu dvigubai (nuo 30 procentų iki 60 procentų) didėja asmenims skirtų baudų mediana (vidurkis), kuri laikoma atskaitos tašku skaičiuojant, kokia bauda turi būti (bus) skiriama asmeniui, padariusiam konkretų mokesčių įstatymų pažeidimą (žr. šio aiškinamojo rašto 3.1.1 papunktį), atsižvelgiant į aktualias teises ir faktines aplinkybes;

b) tai, kad minimalus asmenims skirtos baudos dydis yra (gali būti) ne 10 procentų trūkstamos mokesčio sumos dydžio, kaip nustatyta dabar, bet 20 procentų, kaip siūloma, o maksimali riba sieks 100 procentų, leis skirti asmenims tinkamas individualias baudas tais mokesčių įstatymų pažeidimų atvejais, kai yra (bus) asmens (mokesčių mokėtojo) padaryti ir mokesčių administratoriaus nustatyti tiek mažiausio, tiek vidutinio, tiek ir didžiausio pavojingumo mokesčių įstatymų pažeidimai.

4.2. Esminės ANK projekto nuostatos.

Principinės naujo teisinio reguliavimo ANK kryptys:

a) įteisinta administracinė atsakomybė už prekių kilmės taisyklių ir kilmės procedūrų pažeidimus. Priėmus ANK projektą, asmenys bus atgrasomi pažeisti prekių kilmės taisyklių ir kilmės procedūrų nuostatas, o Lietuvos Respublika įvykdys tarptautinius įsipareigojimus;

b) pakeistos konkrečios ANK dispozicijos ir sankcijos. Atsižvelgiant į po Sąjungos muitinės kodekso ir jo taikymą reglamentuojančių Europos Komisijos teisės aktų priėmimo pasikeitusias tam

tikras muitų teisės aktų nuostatas ir dėl to nustatytus konkrečių administracinių nusižengimų dispozicijų netikslumus ir (ar) nelogiškumus, kiek tai susiję su muitinės veikla, ANK projekte keičiama muitinės kompetencijos sričiai priskirtina administracinių nusižengimų sudėtis;

c) įteisinta administracinė teisinė atsakomybė, kai asmenys nepaklūsta teisėtam mokesčių administratoriaus (VMI) darbuotojų reikalavimui stabdyti transporto priemonės, jas tikrinti, sulaikyti ir tikrinti prekes bei jų dokumentus;

d) supaprastintos mokesčių administratoriaus surašomų dokumentų įforminimo procedūros, kai yra padaryti administraciniai nusižengimai, numatyti ANK 187 straipsnyje „Ataskaitų, deklaracijų ar kitų mokesčių administratoriaus funkcijoms įgyvendinti reikalingų dokumentų ir duomenų pateikimo tvarkos pažeidimas“;

e) administracinė teisinė atsakomybė už MAĮ nustatytų reikalavimų platformų operatoriams nevykdymą ar netinkamą vykdymą.

4.2. Siūlomi konkretūs ANK pakeitimai:

4.2.1. ANK 12 straipsnyje „Mažai pavojinga veika“ siūloma papildomai nustatyti, kad jeigu padaryta mažai pavojinga administracinio nusižengimo požymių turinti veika ir šio kodekso 22 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą administracinės nuobaudos paskirtį galima įgyvendinti netraukiant asmens administracinę atsakomybę, teisę pradėti administracinio nusižengimo teiseną turintis pareigūnas gali jos nepradėti ir pareikšti asmeniui žodinę pastabą. Šio straipsnio nuostatos gali būti taikomos asmeniui padarius šio kodekso 217² straipsnio 1 dalyje numatytų administracinių nusižengimų požymių turinčias veikas.

Taigi ANK 12 straipsnio 1 dalį siūloma papildyti nuorodomis į ANK 217² straipsnio 1 dalį, atsižvelgiant į toliau nurodomas priežastis.

ANK projektu siūloma ANK papildyti 217² straipsniu „Lengvatinę prekių kilmę reglamentuojančiuose susitarimuose nustatytų pareigų ir reikalavimų nevykdymas“, kurio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas („neteisingos informacijos pateikimas lengvatinės prekių kilmės įrodymo dokumentuose, reikalavimų saugoti lengvatinės prekių kilmės įrodymo dokumentus nesilaikymas ar kitų pareigų ir reikalavimų, numatytų lengvatinę prekių kilmę reglamentuojančiuose susitarimuose, kuriuos Europos Sąjunga sudarė su tam tikromis Sąjungos muitų teritorijai nepriklausančiomis šalimis ar teritorijomis arba su tokių šalių ar teritorijų grupėmis, ir su šių susitarimų įgyvendinimu susijusiuose teisės aktuose, nevykdymas“) tiek pagal savo turinį (administracinio nusižengimo esmę), tiek pagal taikytinas administracines sankcijas (už šį administracinį nusižengimą kaltininkams galės būti skiriamas „įspėjimas arba bauda nuo keturiasdešimt iki vieno šimto eurų“), ANK projekto rengėjų nuomone, taip pat gali (galėtų) būti pripažintas mažai pavojinga veika, nes tokie administraciniai nusižengimai atitinka (galės atitikti) kriterijus, pagal kuriuos administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu (ANK 12 straipsnyje nustatyta, kad „jeigu padaryta mažai pavojinga administracinio nusižengimo požymių turinti veika ir šio kodekso 22 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą administracinės nuobaudos paskirtį galima įgyvendinti netraukiant asmens administracinę atsakomybę, teisę pradėti administracinio nusižengimo teiseną turintis pareigūnas gali jos nepradėti ir pareikšti asmeniui žodinę pastabą“).

ANK 12 straipsnio 2 dalyje taip pat nustatyta, kad „kriterijus, kuriais vadovaujantis šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu, nustato institucijų, kurių pareigūnai turi teisę pradėti administracinio nusižengimo teiseną, vadovai“, taigi atitinkamus kriterijus turės nustatyti kompetentingos valstybės institucijos vadovas (t. y. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinis direktorius).

Dėl šių priežasčių, ANK projekto rengėjų nuomone, tikslinga pakeisti ANK 12 straipsnį, papildant jį nuorodomis į ANK 217² straipsnio 1 dalį.

4.2.2. ANK 214 straipsnio („Prekių (krovinių) gabenimas be dokumentų“) 4 dalyje nustatyta, kad už šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytus administracinius nusižengimus privaloma konfiskuoti prekes (krovinį). Turto konfiskavimas, kaip administracinio poveikio priemonė,

reglamentuojamas ANK 29 straipsnyje. ANK 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad gali būti konfiskuotas tik toks turtas, kuris yra pažeidėjo nuosavybė, išskyrus šio straipsnio 4 dalyje nustatytus atvejus. ANK 29 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad už ANK 214 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytus pažeidimus gali būti konfiskuojamas turtas, kuris nėra pažeidėjo nuosavybė.

Šie ANK 29 straipsnio pakeitimai siūlomi atsižvelgiant į tai, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą už ANK 214 straipsnyje numatytus pažeidimus galima konfiskuoti tik tokį turtą, kuris yra pažeidėjo nuosavybė. Tai turėtų preventyviai drausminti asmenis, nes bus užtikrinta galimybė taikyti prekių (krovinio) konfiskavimą visiems potencialiems pažeidėjams (priešingu atveju susidarytų situacija, kai, krovinį gabenant be dokumentų, už tokio krovinio gabenimą be dokumentų asmeniui būtų skiriama bauda, tačiau, šio krovinio nekonfiskavus, asmuo toliau gabentų tą patį krovinį, kuris neturi dokumentų).

Siūlymas ANK 29 straipsnio 4 dalyje nustatyti, kad už ANK 214 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytus pažeidimus gali būti konfiskuojamas turtas, kuris nėra pažeidėjo nuosavybė, nėra naujas administracinėje teisėje. ANK 29 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad, esant ANK nustatytoms sąlygoms, „gali būti konfiskuojamas ir ne pažeidėjui nuosavybės teise priklausantis šio straipsnio 2 dalyje nurodytas turtas“ už šiuos administracinius nusižengimus: ANK „47 straipsnyje, 60 straipsnio 3 dalyje, 65, 122, 125, 127, 142, 174, 208 straipsniuose, 209 straipsnio 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 dalyse, 213 straipsnio 1, 2, 3, 4 dalyse, 215 straipsnio 4 dalyje, 218 straipsnyje, 234² straipsnio 1 dalyje, 240, 245 straipsniuose, 247 straipsnio 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 dalyse, 272, 273, 274 straipsniuose, 290 straipsnio 2, 3, 5, 6, 7, 8 dalyse, 291 straipsnio 1, 2, 4, 6, 7 dalyse, 293 straipsnio 3 dalyje, 299 straipsnio 2, 3, 4, 5 dalyse, 346 straipsnyje, 393 straipsnio 3, 8, 9 dalyse, 423 straipsnio 3 dalyje, 424 straipsnio 4 dalyje, 426 straipsnio 1, 2, 4, 5 dalyse, 427, 464, 465, 466, 467, 468, 470 straipsniuose, 473 straipsnio 4 dalyje, 474 straipsnio 4 dalyje, 475, 524, 557¹ straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų padarymą“.

4.2.3. Teisinė atsakomybė už kilnojamųjų kultūros vertybių ir antikvarinių daiktų kontrabandą, nepriklausomai nuo gabenamų daiktų vertės, buvo numatyta ankstesnėje Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso redakcijoje (galiojusioje iki 2003 m. sausio 8 d.), todėl administracinė teisinė atsakomybė už šių daiktų gabenimą nebuvo numatyta. Įsigaliojus naujai Baudžiamojo kodekso redakcijai, baudžiamoji teisinė atsakomybė už kontrabandą gabenamus daiktus numatyta tik tais atvejais, kai gabenamų daiktų vertė didesnė nei 250 minimalaus gyvenimo lygio dydžio (žr. Baudžiamojo kodekso 199 straipsnio „Kontrabanda“ nuostatas), o administracinė teisinė atsakomybė už kilnojamųjų kultūros vertybių ir antikvarinių daiktų kontrabandą taip ir liko nenustatyta.

Dėl šių priežasčių ANK 208 straipsnio „Kontrabanda“ pakeitimu siūloma nustatyti administracinę atsakomybę už neteisėtą kilnojamųjų kultūros vertybių ir antikvarinių daiktų gabenimą. Asmenims būtų taikoma administracinė atsakomybė ir už mažesnės vertės kilnojamųjų kultūros vertybių ir antikvarinių daiktų kontrabandą, kas padėtų prevenciškai užkardyti šių vertybių gabenimą kontrabanda mažomis siuntomis.

Be to, netikslinga išskirti meno ir kultūros vertybių, nes jos priskiriamos bendresnei prekių sąvokai, todėl ANK projekte siūloma jų atskirai neišskirti ir pakoreguoti ANK 208 straipsnyje vartojamą formuluotę „prekės, pinigai, meno vertybės“, iš šios formuluotės išbraukiant žodžius „meno vertybės“.

4.2.4. ANK 210 straipsnio „Muitinės prižiūrimų prekių muitinio tikrinimo vietų tvarkos pažeidimas“ 1 dalies formuluotė siejama tik su transporto priemonių vykimu per pasienio kontrolės punktą, kuriame veikia muitinės įstaiga, tačiau neapima pasienio kontrolės punktų, kuriuose muitinį tikrinimą atlieka Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. ANK 210 straipsnio pakeitimais siekiama, kad būtų apimtos visos veikos, pažeidžiančios Sąjungos muitinės kodekso 135 straipsnio „Pristatymas į tinkamą vietą“ reikalavimus, ir tai būtų taikoma visuose pasienio kontrolės punktuose.

Taip pat ANK projekte siūloma nustatyti administracinę teisinę atsakomybę už visų muitinės prižiūrimų prekių iškrovimą vietoj šiuo metu numatytos administracinės teisinės atsakomybės už prekių iškrovimą tik iš į ES muitų teritoriją atvykstančių transporto priemonių. Šiuo metu galiojanti ANK 210 straipsnio 3 dalies formuluoته per siaura, nes įvardija tik muitinės prižiūrimų prekių iškrovimą iš į ES muitų teritoriją atvykstančių transporto priemonių, tačiau neapima atvejų, kai tokios prekės išvežamos iš ES muitų teritorijos arba vežamos iš vienos muitų teritorijos vietos į kitą. Tokiu būdu asmenys bus prevenciškai atgrasomi nuo šių pažeidimų, o muitinės priežiūra bus efektyvesnė.

4.2.5. ANK 211 straipsnyje „Muitinės formalumų atlikimo tvarkos pažeidimas“ neturėtų būti nurodomas prekių deklaravimas, pažeidžiant nustatytą tvarką, nes prekių deklaravimo tvarkos pažeidimų atvejais taikytinas ANK 212 straipsnis „Prekių deklaravimo tvarkos pažeidimas“. ANK 211 straipsnio formuluoته siaurina jos sąsąją su muitinės procedūromis, o šio ANK straipsnio pavadinimas per platus ir neatitinka šio ANK straipsnio nuostatų turinio.

ANK 211 straipsnio pakeitimu siūloma numatyti atsakomybę už visų prekių, kurios privalo būti pateiktos muitinei, nepateikimą per nustatytą jų pristatymo terminą arba už tokių prekių pateikimą muitinei, pažeidžiant nustatytą tvarką, kas paskatins asmenis pateikti prekes muitinei per nustatytus terminus ir nepažeisti prekių pateikimo muitinei tvarkos.

4.2.6. ANK 450 straipsnio 2 dalies pakeitimas siūlomas atsižvelgiant į tai, kad praktikoje dažnai pasitaiko situacijų, kai trečiųjų šalių vežėjai iš Lietuvos Respublikos į trečiąsias šalis vyksta transporto priemonėmis, kurios neturi savo šalies registracijos numerių (vilkikas, puspriekabė yra su laikiniais registracijos numeriais), puspriekabėse veža krovinius ir pateikia kelionės leidimą. Pagal tarptautinių susitarimų nuostatas autotransporto priemonės, atliekančios tarptautinius vežiojimus, privalo turėti savo šalies nacionalinius registravimo ir skiriamuosius ženklus. Vežimas, kai trečiųjų šalių vežėjai vyksta autotransporto priemone, kuri neturi nacionalinių registravimo ženklų, ir gabena krovinį, draudžiamas, ir nesvarbu, ar asmuo pateikia kelionės leidimą, ar ne. Tokiais atvejais pažeidžiamos susitarimo su atitinkamos užsienio valstybės vyriausybe nuostatos, kurios reglamentuoja krovinių tarptautinių vežimų automobiliais reikalavimus (kada leidimai reikalingi, ar nereikalingi ir kokiais atvejais vežimai negalimi ar draudžiami, tačiau tokia veika nėra numatyta ANK 450 straipsnio 2 dalyje. Tokie vežimai draudžiami, tačiau asmenys, pažeidę tarpvyriausybinių susitarimų nuostatas, nebaudžiami. Siūlomas ANK pakeitimas padės užtikrinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimtų įsipareigojimų pagal minėtus tarptautinius susitarimus laikymąsi.

4.2.7. ANK siūloma papildyti 217² straipsniu „Lengvatinę prekių kilmę reglamentuojančiuose susitarimuose nustatytų pareigų ir reikalavimų nevykdymas“, kuriuo numatoma atsakomybė už neteisingos informacijos pateikimą lengvatinės prekių kilmės įrodymo dokumentuose, reikalavimų saugoti lengvatinės prekių kilmės įrodymo dokumentus nesilaikymą ar kitų pareigų, nustatytų lengvatinę prekių kilmę reglamentuojančiuose susitarimuose, nevykdymą;

4.2.8. atsižvelgiant į tai, kad Projekte siūloma papildyti MAĮ 33 straipsnį nuostatomis apie VMI darbuotojų teisę, esant įstatyminiams pagrindams, savarankiškai stabdyti transporto priemones, jas tikrinti, siūloma patikslinti ANK 426 straipsnį, numatant teisinę atsakomybę už VMI transporto priemonių stabdymo nevykdymą, taip pat ANK 589 straipsnyje „Administracinius nusižengimus tiriantys ir protokolus surašantys pareigūnai“ numatyti, kad VMI pareigūnai turi teisę pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir administracinių nusižengimų protokolų surašymą pagal ANK 426 straipsnio aktualias nuostatas.

ANK 589 straipsnio 40 punkte atliekamas redakcinio pobūdžio pakeitimas – šis punktas papildomas nuoroda į ANK 217² straipsnį, numatant, kad administracinių nusižengimų teiseną dėl ANK 217² straipsnyje numatytos veikos pradės, administracinių nusižengimų tyrimą atliks ir administracinių nusižengimų protokolus surašys muitinės pareigūnai.

4.2.9. ANK 611 straipsnio pakeitimais siūloma nustatyti, kad: (a) kai ANK 187 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytas administracinis nusižengimas užfiksuotas ne asmens, įtariamo šio

nusižengimo padarymu, akivaizdoje, administracinio nusižengimo protokolas su administraciniu nurodymu surašomas ir siunčiamas VMI funkcijoms įgyvendinti reikalingus dokumentus ir duomenis privalantiems pateikti asmenims; (b) administracinių nusižengimų protokolai automatiškai suformuojami Administracinių nusižengimų registre ir galės būti (bus) nepasirašomi.

4.2.10. Muitinė įgyja teisę pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti šių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus pagal ANK 459 straipsnio „Eismo saugumo reikalavimų automobilių keliuose pažeidimas“ 10 dalyje numatytą nusižengimą.

4.2.11. ANK projekte siūloma nustatyti, kad platformų operatoriams MAĮ nustatytų reikalavimų nesilaikymas užtraukia baudą nuo 1 800 iki 3 800 eurų, o administracinį nusižengimą padarius pakartotinai, siūloma bauda būtų nuo 3 800 iki 6 000 eurų. Nustatant siūlomų baudų dydžius, orientuotasi į ANK 188 ir 188¹ straipsniuose nustatytus baudų dydžius. Šiuose ANK straipsniuose nurodytos veikos (sandorių kainodaros dokumentavimas, informacijos apie tarpvalstybinius susitarimus teikimas), kaip ir prievolė platformų operatoriams pranešti apie pajamas, gautas per savo skaitmenines platformas, daugiausia skirti mokesčių vengimui pasinaudojant tarptautiniu elementu užkardyti, todėl šie pažeidimai pagal pavojingumą vertinami panašiai.

4.3. Esminės PVMĮ projekto nuostatos:

4.3.1. siūloma proporcingai, dvigubai didinti asmenims skirtinas baudas už PVMĮ pažeidimus: „jeigu nustatoma, kad PVM mokėtojas nepagrįstai sumažino apskaičiuotą mokėtiną į biudžetą PVM sumą (padidino apskaičiuotą grąžintiną iš biudžeto PVM sumą), apskaičiuojama papildomai mokėtina PVM suma, kuria atitinkamai didinama mokėtina į biudžetą PVM suma (mažinama grąžintina iš biudžeto PVM suma), ir skiriama nuo 20 iki 100 procentų apskaičiuotos papildomai mokėtinios PVM sumos dydžio bauda“; „jeigu nustatoma, kad apmokestinamasis asmuo arba bet koks kitas asmuo, nesantis PVM mokėtoju, tačiau šio Įstatymo nustatyta tvarka privalėjęs mokėti į biudžetą PVM, jo nesumokėjo, apskaičiuojama mokėtina į biudžetą PVM suma ir skiriama nuo 20 iki 100 procentų apskaičiuotos PVM sumos dydžio bauda“.

Aktualūs baudų apskaičiavimo ir skyrimo aspektai *mutatis mutandis* atskleisti šio aiškinamojo rašto 3.1.1 ir 4.1.1 papunkčiuose.

4.4. Esminės SEAKĮ projekto nuostatos: (a) specialiąja transporto priemone laikoma VMI specialiomis spalvomis nudažyta ar nenudažyta motorinė transporto priemonė su specialiaisiais šviesos ir garso signalais arba tik su specialiaisiais šviesos signalais; (b) transporto priemonės tikrinančiais pareigūnais laikomi VMI pareigūnai; (c) transporto priemonių vairuotojai privalo vykdyti VMI pareigūnų nurodymus; (d) SEAKĮ projektas įsigalioja 2023 m. lapkričio 1 d.

4.5. Esminė TPĮ projekto nuostata – siūloma atsisakyti mokesčių įstatymų įsigaliojimo reglamentavimo TPĮ ir nustatyti, kad „Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai įsigalioja Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka“.

4.6. Esminė LSMĮ projekto nuostata – Laikinojo socialinio mokesčio įstatymas pripažįstamas netekusiu galios.

4.7. Esminė KTK projekto nuostata – atsisakyti prievolės keleivių vežimo organizatoriams teikti informaciją VMI pagal šį kodeksą, nustatant, kad visi į Projekto taikymo sritį patenkantys platformų operatoriai informaciją mokesčių administratoriui teiktų pagal projekte nustatytą tvarką.

4.8. Laukiami teigiami rezultatai.

Priėmus įstatymų projektus, bus patobulintas teisinis reglamentavimas, kiek tai susiję su mokestinių teisinių santykių subjektų (mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojų) teisiniu statusu (šių subjektų teisių ir pareigų apibrėžtimi).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir priemonės, kurių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Laukiami įstatymų projektų rezultatai aptarti šio aiškinamojo rašto 4.8 papunktyje. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Įtaka kriminogenei situacijai, korupcijai

Projekte, PVMĮ projekte, ANK projekte, SEAKĮ projekte ir KTK projekte nėra sprendžiami baudžiamosios teisės klausimai, todėl poveikis kriminogenei situacijai ir korupcijai nenumatomas.

7. Įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektai turės netiesioginės teigiamos įtakos sąžiningam verslui ir jo plėtrai, sudarytos palankesnės sąlygos sąžiningai konkurencijai, teisinis reguliavimas bus stabilus.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams. Projektas ir TPĮ projektas atitinka Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Kartu turės būti priimtas Projektas ir aktualūs lydimieji įstatymų pataisų projektai (SEAKĮ projektas, ANK projektas, PVMĮ projektas, TPĮ projektas, LSMĮ projektas, KTK projektas).

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas, ANK projektas, PVMĮ projektas, SEAKĮ projektas, LSMĮ projektas, KTK projektas parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymuose nustatytų reikalavimų.

Projekte tikslinama sąvoka „asmuo“ įvertinta Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir ES dokumentus

Projekto, ANK projekto, PVMĮ projekto, SEAKĮ projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir ES teisės aktams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

12.1. Siekiant įgyvendinti MAĮ nuostatas dėl palūkanų ir delspinigių, turės būti pakeistas: (a) Lietuvos Respublikos finansų ministro 1998 m. lapkričio 17 d. įsakymas Nr. 268 „Dėl Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo arba išdėstymo taisyklių patvirtinimo“; (b) Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymas Nr. 1K-188 „Dėl Delspinigių už ne laiku sumokėtų mokesčių ir su jais susijusių sumų dydžio apskaičiavimo taisyklių patvirtinimo“.

12.2. Siekiant įgyvendinti įstatymų projektų nuostatas, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininkas iki 2023 m. balandžio 30 d. turės: (a) pakeisti Įregistravimo pridėtinės vertės mokesčio mokėtojais / išregistravimo iš pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų taisykles, patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. 178 „Dėl Įregistravimo pridėtinės vertės mokesčio mokėtoju / išregistravimo iš pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų taisyklių“; (b) nustatyti atskirą asmens duomenų skelbimo tvarką, pagal kurią turės būti nustatyti mažiau privatumą ribojantys informacijos apie mokesčių mokėtojus – fizinius asmenis

patikrinimo VMI interneto svetainėje būdai; (c) pakeisti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2007 m. kovo 28 d. įsakymą Nr. VA-25 „Dėl Baudų skyrimo ir delspinigių skaičiavimo metodikos patvirtinimo“. Be to, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininkas iki 2023 m. spalio 31 d. turės priimti VMI įgyvendinamuosius teisės aktus, kiek jie susiję su VMI pareigūnų teise savarankiškai stabdyti transporto priemones (transporto priemonių ženklavimas; VMI pareigūnų apranga; VMI pareigūnų veiklos, stabdant transporto priemones, teisinis reglamentavimas; kita).

12.3. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininkas iki 2022 m. spalio 1 d. turės detalizuoti MAĮ 61³ straipsnio reikalavimų vykdymo tvarką.

12.4. ANK projekto įgyvendinimas. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinis direktorius iki 2023 m. balandžio 30 d. turės nustatyti kriterijus pagal ANK 217² straipsnio nuostatas (kada šie nusižengimai laikytini mažai pavojingais).

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Poveikis valdžios sektoriaus pajamoms dėl patikslintų palūkanų ir delspinigių skaičiavimo taisyklių priklausys nuo Vyriausybės vertybinio popieriaus, kurio likutinė trukmė artimiausia 12 mėnesių, pelningumo antrinės vertybinių popierių apyvartos rinkoje praėjusio kalendorinio ketvirčio paskutinę darbo dieną (vertinant nuo pakeitimų įsigaliojimo dienos), taip pat nuo mokesčių mokėtojų elgsenos – kiek mokesčių mokėtojų ir kokiomis apimtimis netinkamai vykdys savo mokesčių prievolės.

VMI duomenimis, įgyvendinant Projekto nuostatas dėl minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų ir fizinių asmenų duomenų viešinimo ir tvarkymo reguliavimo pakeitimo, reikės apytiksliai 10 000 eurų, o nuostatas dėl VMI pareigūnų teisės savarankiškai stabdyti transporto priemones,– apytiksliai 42 000 eurų.

Siekiant įgyvendinti Projekte siūlomas nustatyti su platformomis susijusias nuostatas, preliminariais skaičiavimais, mokesčių administratoriui informacinėms sistemoms parengti reikės 170 000 eurų.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu gautos Teisėjų tarybos ir Nacionalinės teismų administracijos išvados.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai: „Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai“, „Lietuvos Respublikos muitinė“, „transporto priemonių stabdymas“, „PVMĮ pažeidimas“, „baudų skyrimas“, „asmens duomenys“, „minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai“, „platforma“, „platformos operatorius“, „palūkanos“, „delspinigiai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
